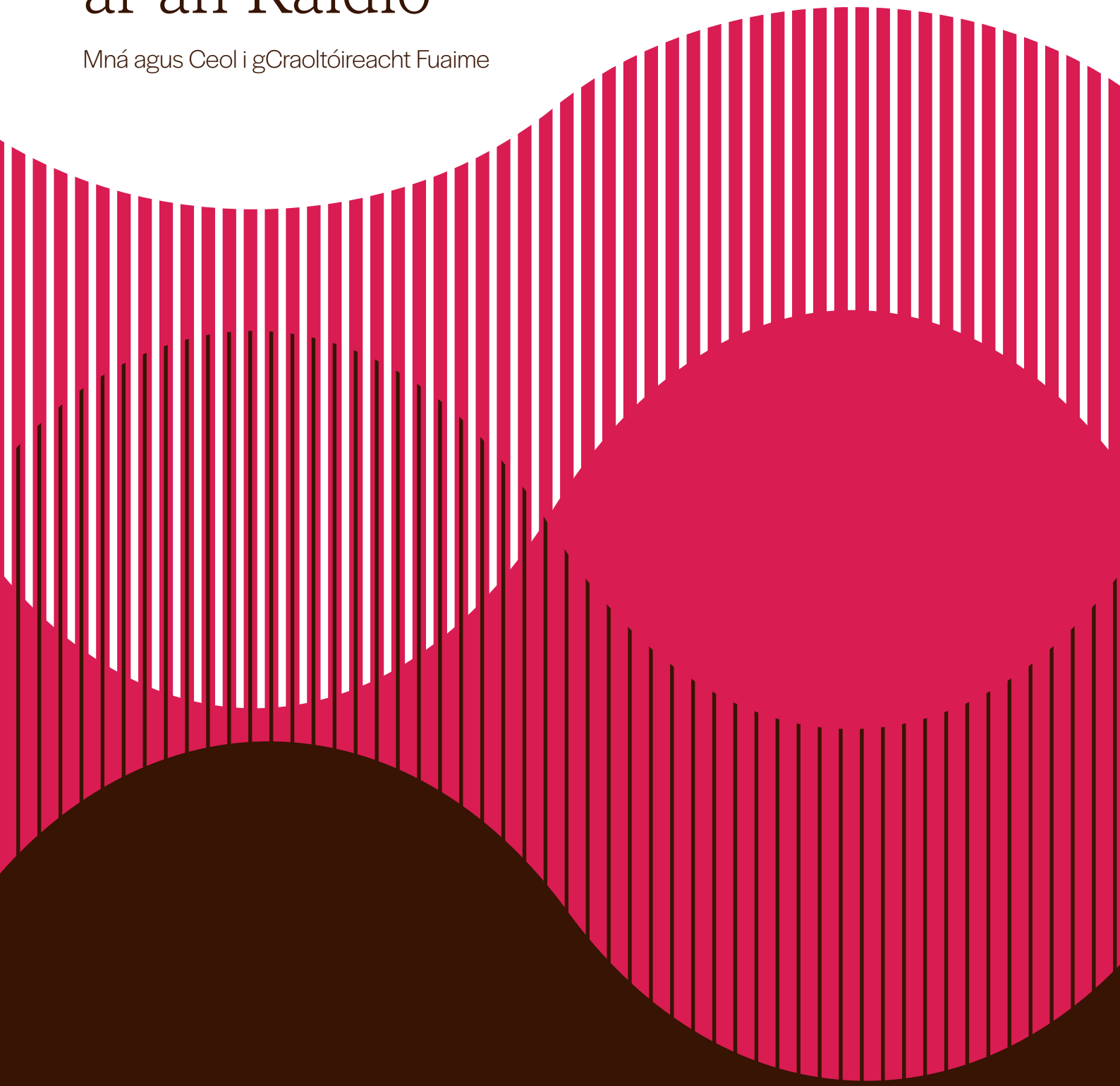

Coimisiún
na Meán

Ceol na mBan ar an Raidió

Mná agus Ceol i gCraoltóireacht Fuaime

Clár Ábhair

Achoimre Feidhmiúcháin	2
Réamhrá	5
Modheolaíocht	9
Athbhreithniú doiciméad	14
Torthaí: Anailís ar Ábhar an Chláir	24
Torthaí: Agallaimh le páirtithe leasmhara	38
Conclúidí	54
Leabharliosta	61

Achoimre Feidhmiúcháin

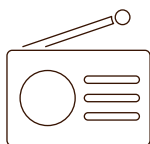
Maidir leis an taighde

Bhí sé mar aidhm ag taighde Ceol na mBan tacú le tuiscint Choimisiún na Meán ar chraoladh ceoil ag mná ar raidió na hÉireann, agus ar chuir chuige a d'fhéadfadh tacú le cothromaíocht inscne ar an raidió.

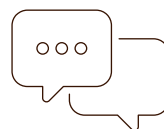
Modhanna

Athbhreithniú deascbhunaithe

Anailís ábhar an chláir (4 stáisiún)

Agallaimh le 32 pháirtí leasmhara

Ceol na mBan i bhfigiúirí:

Léirigh ealaíontóirí mná aonair **26.7%** den cheol

Bhí **34.3%** den cheol á sheinm ag ealaíontóirí fir aonair

Bhain **36.2%** den cheol le healaíontóirí mná (aonair nó i gcomhar)

Bhain **51%** den cheol le cumadóirí mná/údair (aonair nó i gcomhar)

As an 20 ealaíontóir is mó a bhí ag seinm, ba mhná iad **55%** díobh

Is é **7am go 7pm** an sliotán ama leis an gcéatadán is airde seinm ag ealaíontóirí mná aonair

Is é **7pm go meánoíche** ag an deireadh seachtaine an sliotán ama leis an gcéatadán is ísle de dhrámaí le healaíontóirí baineanna aonair

Ba popcheol é **77.1%** den cheol a bhí á sheinm ag ealaíontóirí mná aonair

Príomhchonclúidí:

Tá éagothroime inscne sa cheol a sheinntear ar an raidió. Mar sin féin, tá an comhthéacs casta agus tá go leor gnéithe ann a théann i bhfeidhm ar chraoladh ceoil ar an raidió. Ba cheart, dá bhrí sin, aon bhearta chun tacú le cothromaíocht inscne níos fearr in am craolta an cheoil a bheith caolchúiseach mar is iomchuí.

Tá comhoibriú ar fud thírdhreach na meán agus an cheoil níos leithne tábhachtach chun aghaidh a thabhairt ar chlaontacht, chun tacú le forbairt ealaíontóirí agus chun níos mó éagsúlachta, cothromais agus cuimsithe a spreagadh. D'fhéadfadh ról a bheith ag an gCoimisiún maidir le comhoibriú a éascú agus a spreagadh, ach ní mór do ghníomhaithe eile i dtionscal na meán agus an cheoil páirt ghníomhach a ghlacadh sna hiarrachtaí chun aghaidh a thabhairt ar chlaontachtaí inscne níos leithne agus chun tacú le craoladh ceoil ag mná.

Leagtar béim sa taighde ar an ngá atá le treoir agus ionchais shoiléire, chomh maith le cuntasacht. D'fhéadfaí é sin a dhéanamh ar bhealach solúbtha agus i gcomhairle le stáisiúin, ag féachaint dá gcineál, dá gconradh craolacháin fuaimne, dá bhformáid agus do neamhspleáchas eagarthóireachta na stáisiún.

Tá gá le gníomhaíocht chun tacú le cothromaíocht inscne in am craolta an cheoil, ach ba cheart feabhsuithe leanúnacha sa réimse sin a aithint agus a spreagadh chun dul chun cinn a dhreasú tuilleadh.

Tá rannpháirtíocht idir réimse gníomhaithe tábhachtach chun feasacht a mhúscailt, úinéireacht a spreagadh agus dul chun cinn a dhéanamh maidir le craoladh ceoil ag mná ar an raidió.

Beidh sé tábhachtach monatóireacht, measúnú agus tuairisciú a dhéanamh ar an dul chun cinn i dtreo cothromaíocht inscne níos fearr sa cheol ar an raidió chun léargas cuimsitheach náisiúnta a thabhairt, agus chun a chinntiú go n-aithneofar an iarracht agus an dul chun cinn go hiomchuí. Chuige sin, beidh gá le sonraí níos fearr agus níos aonfhoirmí, ach ba cheart go seachnófaí ualach tuairiscithe míchuí a chur ar stáisiúin nó ar ealaíontóirí. Moltar go bhféadfadh an Coimisiún tuarascáil ar dhul chun cinn a fhoilsiú ar an leibhéal náisiúnta laistigh de thréimhse shonraithe.

Foráiltear le hAlt 46N(4) (b) den Acht um Rialáil Sábháilteachta agus Meán ar Líne, 2022 (OSMRA) go bhféadfaidh cóid seirbhíse meán foráil a dhéanamh maidir le “caighdeáin agus cleachtais chun craoladh ceoil arna chumadh nó arna léiriú ag mná a chur chun cinn i gcláir a chraoltar ar sheirbhísí craolacháin fuaime”.

Tá sé beartaithe leis sin “an tsolúbthacht a thabhairt do Choimisiún na Meán bearta iomchuí a shainaitheint chun comhionannas inscne atá i gcomhréir lenár gcreat dlíthiúil a chur chun cinn” agus chun comhoiriúnacht a chinntiú idir “bearta cothromaíochta inscne leis an gceart chun tuairimí a nochtadh agus le dlí na hiomaíochta” (Tithe an Oireachtais, 2022). Foráiltear le hAlt 7(3)(h) den Acht freisin go bhféadfaidh Coimisiún na Meán “páirt a ghlacadh i gcinnteoireacht fhianaise-bhunaithe i bhfeidhmiú a fheidhmeanna...”.

Sa chomhthéacs sin, chuir Coimisiún na Meán (An Coimisiún) tiomantas san áireamh ina Straitéis Inscne, Comhionannais, Éagsúlachta agus Cuimsithe (GEDI) d’earnáil na meán fuaime agus closamhairc (2024) chun taighde a dhéanamh ar mhná, ar cheol agus ar chraoladh fuaime. Leagtar amach sa tuarascáil seo torthaí an taighde sin.

Aidhmeanna Taighde

Tá sé mar aidhm ag an taighde feabhas a chur ar thuiscint an Choimisiúin ar na nithe seo a leanas:

1. cineál agus méid an cheoil arna chumadh nó arna léiriú ag mná a chraoltar ar sheirbhísí craolacháin fuaime in Éirinn
2. na caighdeáin agus na cleachtais a d’fhéadfadh a bheith iomchuí chun craoladh ceoil arna chumadh nó arna léiriú ag mná ar sheirbhísí craolacháin fuaime a chur chun cinn, agus gan ualach míchuí rialála ná riaracháin a fhorchur ag an am céanna
3. na cineálacha beartas agus beart a d’fhéadfadh a bheith ag teastáil chun tacú leis an tionscal na caighdeáin agus na cleachtais sin a chomhlíonadh.

An taighde a chur i gcomhthéacs

Tá sé i gceist leis na forálacha a leagtar amach in OSMRA tacú le cothromaíocht inscne níos fearr i gcraoltóireacht na meán in Éirinn, agus a chinntiú go mbeidh “ionadaíocht níos fearr ag mná sa cheol ar ár n-aerthonnta” (Tithe an Oireachtais, 2020). Tá tuiscint chuimsitheach mar bhonn taca leis an taighde sin lena dtugtar aitheantas do mhná ina n-éagsúlacht uile (An Coimisiún Eorpach, 2020).

Is féidir a thuiscint go n-áirítear le tagairt do ‘cheol’ sa tuarascáil seo ceol ina bhfuil comhpháirteanna uirlise nó gutha/lyrical, astu féin nó i gcomhcheangal. Cuimsíonn sé seánraí éagsúla, lena n-áirítear léirithe stiúideo beo de cheol agus ábhar réamhthaifeadta, agus baineann sé le ceol Éireannach agus idirnáisiúnta.

D’fhéadfadh ‘Ceol a dhéanann mná’ tagairt a dhéanamh do thaibhiú aonair ag bean, nó do thaibhiú ag bean i gcomhar le daoine eile. Ar an gcaoi chéanna, féadfaidh ‘ceol a chum mná’ tagairt a dhéanamh d’aon ghné de thaibhiú ceoil a chum bean nó a rannchuidigh bean léi (e.g. liriceoir, cóiritheoir, scríbhneoir, etc.) ina haonar nó i gcomhar le daoine eile. Tugtar “ceol ag mná” nó “ceol ag ealaíontóirí mná” ar “ceol arna chumadh nó arna léiriú ag mná” sa tuarascáil freisin.

Cuimsíonn tírdhreach an raidió in Éirinn stáisiúin raidió náisiúnta, réigiúnacha, ilchathracha agus áitiúla¹, atá de ghnáth ina seirbhísí poiblí (ceithre stáisiún), tráchtála (33 stáisiún) nó seirbhísí craolacháin pobail (21 stáisiún). Tá raon stáisiún institiúideach², pobail spéise agus sealadach chomh maith. Tá siad ceadúnaithe ag an gCoimisiún, agus faoi réir beartas agus ceanglas sonrach de bhua a gconarthaí agus a gcineál formáide. Is ionann ceol agus cuid shuntasach den ábhar a chraoltar ar go leor seirbhísí craolacháin fuaime, agus tá cláir bunaithe ar chaint níos suntasaí ar sheirbhísí eile. Úsáidtear na téarmaí ‘seirbhísí craolacháin fuaime’ ‘raidíó’, ‘stáisiún raidíó’ agus ‘stáisiún’ go hidirmhalartach ar fud na tuarascála.

1 Ní dhéanann an tuarascáil seo athbhreithniú ar stáisiúin atá lonnaithe i bPoblacht na hÉireann ach amháin de réir mar a thagann siad faoi shainchúram na reachtaíochta agus an cheadúnaithe ábhartha ag Coimisiún na Meán, áit nach dtagann stáisiúin i dTuaisceart Éireann.

2 De ghnáth, cuimsíonn stáisiúin institiúideacha stáisiúin i gcoláistí, in ospidéal agus in institiúidí eile.

Úsáidtear an téarma “grúpa” sa tuarascáil seo chun grúpa ealaíontóirí ceoil a chuimsiú a bhíonn ag seinm le chéile de ghnáth amhail bannaí ceoil, cóir agus ceolfhoirne. Tá sé sin éagsúil le grúpa de bheirt thaibheoirí nó níos mó a chomhoibríonn le haghaidh taibhiú nó taifeadadh aonuaire (nó annamh), agus tagraítear dó sin sa taighde seo mar ‘chomhfhiontar’. D’fhéadfadh go mbeadh banna, ceolfhoireann, cór nó grúpa ag comhoibriú le healaíontóir aonair amháin nó níos mó nó, rud atá níos lú coitianta, dhá bhanna/dhá chóir/dhá cheolfhoireann/dhá ghrúpa ag comhoibriú.

Úsáidtear an téarma ‘seinm’ sa tuarascáil seo chun tagairt a dhéanamh do phíosá ceoil atá á sheinm ar an raidió. Is fiú a lua, agus anailís á déanamh ar ábhar an chlár thar thréimhse fhada, go seinntear formhór na bpíosáí ceoil aonair níos mó ná uair amháin agus, dá réir sin, gur mó líon na seinm ná líon na bpíosáí ceoil aonair a chraoltar.

Srachfhéachaint: Tírdhreach an raidió in Éirinn

4

Craoltóir
Seirbhíse Poiblí

33

Craoltóir
Tráchtála

21

Craoltóir Pobail

Craoltóirí
Institiúideacha &
Sealadacha

Nóta Buíochas

Ba mhaith le Coimisiún na Meán aitheantas agus buíochas ó chroí a thabhairt d'Eagraíocht Chearta Ceoil na hÉireann (IMRO) as a gcúnamh fairsing le snáithe cainníochtúil an taighde, agus do Choiste Stiúrtha GEDI as a dtreoir agus a dtacaíocht le linn an phróisis. Ar an gcaoi chéanna, ba mhaith leis an gCoimisiún buíochas a ghabháil leis an raon páirtithe leasmhara, lena n-áirítear daoine aonair, eagraíochtaí agus craoltóirí fuaime, a ghlac páirt sa taighde. Ba mhór againn gach léiriú spéise agus toilteanas a bheith rannpháirteach agus thacaigh siad leis an bpróiseas taighde.

Modheolaíocht

Mar gheall ar scóip an taighde agus ar thírdhreach casta na meán craolta in Éirinn, bhí sé tábhachtach go soláthródh an taighde sonraí atá léiritheach, ach a cheadaigh comhthéacs agus miondifríochtaí. Dá bhrí sin, tugadh faoi chur chuige modhanna measctha inar úsáideadh cuir chuige chainníochtúla agus cháilíochtúla araon, lenar cuimsíodh athbhreithniú doiciméad, anailís ar ábhar cláir agus agallaimh le rannpháirtithe.

Athbhreithniú Doiciméad

Is éard a bhí i gceist leis an snáithe doiciméad athbhreithniú litríochta chun an bonn fianaise atá ann cheana maidir le craoladh ceoil arna chumadh nó arna léiriú ag mná a shainaithint agus a fhiosrú, agus athbhreithniú ar na caighdeáin agus ar na cleachtais atá ann cheana chun comhionannas inscne a chur chun cinn.

Anailís ar ábhar cláir ar an aer

Thacaigh anailís ar ábhar cláir roghnaithe ó stáisiúin raidió le tuiscint ar an staid reatha maidir le craoladh ceoil ag mná ar an raidió.

Ábhar a roghnú le haghaidh anailíse

Rinne snáithe cainníochtúil an taighde athbhreithniú ar ábhar ceoil i gcláir thar shampla de sheirbhísí craolacháin fuaime. Roghnaíodh stáisiúin chun a chinntiú go raibh réimse ar fud raon geografach (náisiúnta, réigiúnach, áitiúil), formáide (ceoltiomáinte, neamh-cheoltiomáinte) agus cineáil (PSB, tráchtála) sa roghnú.

Rinneadh anailís ar ábhar don chéad seachtain iomlán de mhí an Mhárta, mí Aibreáin agus mí na Bealtaine 2024 ar fad. Rinneadh anailís ar cheol a bhí á sheinm ar bhonn 24 uair an chloig le linn thrí seachtaine do gach stáisiún chun stóinseacht a sholáthar. Áiríodh dhá lá saoire bainc leis an tréimhse ama sin, agus d'fhéadfadh sceidealú clár a bheith difriúil le clársceidealú rialta lena linn. Bhí an t-ábhar a ndearnadh anailís air craolta cheana féin sular roghnaíodh na tréimhsí ama seo agus sula bhfuarthas na sonraí, agus níor tugadh aon réamhfhógra do na stáisiúin shamplacha.

Bailiú sonraí

Agus na huirlisí bailithe sonraí is oiriúnaí le húsáid á gcinneadh, cuireadh raon foinsí san áireamh. Cinneadh go mbeadh príomhfhoinsé sonraí ag teastáil a dhéanfaidh na nithe seo a leanas:

- Gach ceol a sheinntear ar stáisiúin raidió na hÉireann a chur i láthair
- Léirithe beo/in-stiúideo agus seinm a craoladh ar an raidió a chur san áireamh
- Gach ealaíontóir, lena n-áirítear iad siúd atá sínithe agus neamhspleách a chur san áireamh
- Faisnéis maidir le taibheoirí agus cumadóirí /údair araon a chur san áireamh.

Tar éis dul i dteagmháil le IMRO (Eagraíocht Chearta Ceoil na hÉireann), socraíodh go ndéanfaí anailís ar ábhar an chlár trí anailís a dhéanamh ar thuairisceáin cheoil a dhéanann stáisiúin raidió chuig IMRO. Tugann tuairisceáin stáisiúin léargas iomlán ar an gceol go léir a sheinntear ar aerthonnta na hÉireann agus comhlíonann siad na critéir atá leagtha amach thuas.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, cé go mbailíonn go leor stáisiún sonraí maidir le hinscne na n-ealaíontóirí a sheinntear, nach bhfuil aon uirlis a úsáidtear go haonfhoirmeach chun sonraí maidir le hinscne agus cineál ealaíontóra a bhailiú agus a anailísiú ar fud gach am craolta ar an raidió in Éirinn. Ós rud é nach leagtar amach miondealuithe inscne go sonrach sna tuairisceáin a chuirtear chuig IMRO, bhí gá le próiseas códaithe tánaisteach chun ealaíontóirí agus cumadóirí a chatagóiriú, agus/nó inscne a dhearbhuí nuair ab fhéidir é sin a dhéanamh. Baineadh úsáid as [MusicBrainz](#) mar fhoinsé sonraí thánaisteach agus baineadh úsáid as [RadioMonitor](#) chun comparáid a dhéanamh idir na sonraí príomha maidir le líon na seinm³. Bhí idirghabháil shuntasach de láimh nó anailís shuntasach de dhíth freisin chun bearnaí i bhformáidí tuairiscithe ama chraolta a fhorlíonadh.

³ Cé gur uirlis úsáideach é RadioMonitor, ní thairfeadann sé ceol beo go sonrach ná ní ghabhann sé gach ealaíontóir gan síniú, agus ní ghabhann sé sonraí inscne. Chiallaigh na teorainneacha seo nár úsáideadh é mar phríomhfhoinsé sonraí don taighde seo.

Agallaimh do rannpháirtithe

Mar gheall ar scóip an taighde, rinne an fhoireann taighde iarracht agallamh a chur ar réimse páirtithe leasmhara a bhain le mná, ceol agus craolachán fuaime. San iomlán, cuireadh agallamh ar 32 rannpháirtí.

Rannpháirtithe agallaimh a roghnú

Roghnaíodh na rannpháirtithe ó cheithre chatagóir leathana:

- Ealaíontóirí (n = 7): lena n-áirítear iad siúd a bhíonn ag taibhiú nó ag cumadh ina n-aonar, chomh maith leo siúd a bhíonn ag taibhiú mar chuid de ghrúpa. Bhí ealaíontóirí sínithe agus neamhspleácha san áireamh sa chatagóir seo.
- Páirtithe leasmhara sa tionscal ceoil (n = 10): lena n-áirítear ionadaithe eagraíochtaí abhcóideachta agus comharghrúpaí atá dírithe ar mhná agus ar cheol, ar lipéid cheoil, agus ar eagraíochtaí an tionscail cheoil.
- Ionadaithe na seirbhísí craolacháin fuaime (n = 8) : lena n-áirítear ionadaithe ó stáisiúin atá ceoltiomáinte agus nach bhfuil ceoltiomáinte, stáisiúin náisiúnta, réigiúnacha agus áitiúla, PSBanna agus stáisiúin i ngrúpaí raidió tráchtála, agus stáisiúin neamhspleácha.
- Baill foirne de chuid an Choimisiúin a bhfuil saineolas acu ar fhorbairt na meán, ar cheadúnú na meán agus ar rialáil na meán (N = 7).

Ba mhná iad 19 rannpháirtí agus ba fhir iad 13 rannpháirtí.

Spreagadh rannpháirtíocht ag agallaithe a bhfuil léargais éagsúla agus taithí saoil éagsúil acu, agus cuireadh tosca amhail stádas socheacnamaíoch, suíomh, eitneachas agus míchumas san áireamh. Mar sin féin, ba cheart a thabhairt faoi deara nár iarradh ar rannpháirtithe féinaithint a dhéanamh, dá bhrí sin ní féidir anailís ar ionadaíocht thrasnach a sholáthar. Beidh sé seo á mheas le haghaidh taighde den chineál seo amach anseo.

Torthaí a chur i láthair

I bhfianaise ghaireacht roinnt rannpháirtithe san agallamh do thionscail an cheoil agus na meán agus i bhfianaise a íogaire a d'fhéadfadh na sonraí a bailíodh chun anailís a dhéanamh ar ábhar an chlár, rinneadh iarrachtaí anaithnideacht a chur ar fáil a mhéid is féidir go praiticiúil.

Teorainneacha

Cé go raibh an taighde ag iarraidh a bheith chomh cuimsitheach agus ab fhéidir, is cinnte go raibh roinnt teorainneacha ann. Bhí gá le glantachán suntasach sonraí agus códú de láimh don tsraith chainníochtúil, mar gheall ar bhearnaí sna sonraí a cuireadh ar fáil do IMRO agus neamhréireachtaí sa chaoi ar cuireadh i láthair í. D'éiligh an príomhsheánra ceoil a sheinntear ar cheann de na stáisiúin roghnaithe méid toirmeascach glantacháin agus códúcháin agus mar thoradh air sin baineadh an stáisiún sin den ghearrliosta, agus mar gheall air sin bhí ceithre stáisiún sa sampla deiridh. I bhfianaise an mhéid sin, chuirfeadh tacair sonraí níos aonfhoirmí agus níos iomláine feabhas ar thaighde amach anseo.

Athbhreithniú doiciméad

Torthaí ón athbhreithniú litríochta

Bhí an chéad snáithe den taighde bunaithe ar dhoiciméid agus bhí na nithe seo a leanas san áireamh ann:

- athbhreithniú litríochta chun an bonn fianaise atá ann cheana maidir le craoladh ceoil arna chumadh nó arna léiriú ag mná a shainaithint agus a iniúchadh
- athbhreithniú ar na caighdeáin agus na cleachtais atá i bhfeidhm faoi láthair chun comhionannas inscne a chur chun cinn i gcraoladh ceoil ar an raidió.

Rinneadh iniúchadh san athbhreithniú litríochta ar choincheapa inscne, ionadaíocht inscne agus comhionannas inscne in earnálacha ceoil agus meán na hÉireann, le béim ar leith ar chraoladh fuaime in Éirinn. Déantar na torthaí a tháinig as an athbhreithniú a chatagóiriú faoi cheithre cheannteideal leathana thíos:

Tionscal na hinscne agus an cheoil

Léiríonn na torthaí leitheadúlacht na laofachta inscne i dtionscal an cheoil:

- Bíonn tionchar ag claonta comhfhiosacha agus neamh-chomhfhiosacha araon ar an gcaoi a bhfeidhmíonn tionscal an cheoil (Hanlon, 2023; Moneghan, 2021) agus tá sé nasctha le patrúin inscne agus cumhachta sa chultúr agus sa tsochaí (Werner, 2019). Ina staidéar ar laofacht inscne i dtionscal an cheoil, tugann Hanlon (2023) dá aire gur bhraith líon suntasach ceoltóirí mná go raibh inscne ina bac ar a gceol a chraoladh in Éirinn mar gheall ar laofacht inscne, cultúr an tionscail agus breithiúnais luacha. Léiríonn na torthaí laofachta inscne atá i láthair le linn an phróisis léirithe ceoil, agus ní hamháin i gcraoladh an cheoil. Mar shampla, fuair Hanlon (2023) gur thuairiscigh 58% de mhná agus 37% de fhreagróirí neamh-dhénártha gur caitheadh go difriúil leo mar gheall ar a n-inscne ‘ó am go chéile’ nó ‘go minic’.
- I staidéar ar chothromaíocht inscne na ndeiseanna cumadóra a mhaoinítear go poiblí in Éirinn, fuair Lydon (2023) gur coimisiúnaíodh mná 244 huaire as 784 dheis (31%) idir 2004 agus 2019. Ina theannta sin, ní raibh ach coimisiún amháin ann do chumadóir/údar neamh-dhénártha le linn na tréimhse sin.
- D’fhéadfadh laofachtaí inscne a bheith i láthair i léiriú ceoil difear a dhéanamh d’infhaighteacht ceoil ag mná agus féiniúlachtaí inscne eile.

Ról na meán

Tá ról lárnach ag na meáin maidir le ceol a roinnt agus dearcthaí agus creidimh maidir le hinscne a mhúnlú agus a athmhúnlú:

- Tá ról lárnach ag na meáin i léiriú, dáileadh agus tóir an cheoil (Kong, 2020) agus tá siad lárnach i bhforbairt thionscal ceoil na hÉireann le blianta fada anuas (RTÉ, 2016).
- Tá ról ag na meáin freisin maidir le dearcthaí agus creidimh aonair agus chomhchoiteanna maidir le hinscne a mhúnlú (Nasruddin, 2021). Trí chinneadh a dhéanamh cé na guthanna a chloistear — ‘cé a labhraíonn, cad a mhúnláíonn an díospóireacht, cad atá tábhachtach go leor le tuairisciú’ (NWCI, 2015, lch. 10) — is féidir le craoltóirí laofachtaí inscne atá ann cheana a threisiú nó obair a dhéanamh chun dearcthaí agus ionadaíochtaí na mban, an chomhionannais inscne agus na héagsúlachta inscne san earnáil a athmhúnlú.
- Athdhearbhaíonn beartas náisiúnta agus idirnáisiúnta ról na meán maidir le comhionannas inscne a chur chun cinn agus guth agus rannpháirtíocht na mban agus na gcailíní sna meáin agus trí na meáin a chur chun cinn (féach, mar shampla, Mná na Náisiún Aontaithe, 1995; Comhairle na hEorpa, 2013; An Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais, 2017; Údarás Craolacháin na hÉireann, 2021).

Ionadaíocht inscne ar an raidió

Tháinig íomhá mheasctha chun cinn maidir le mná agus ceol ar an raidió. Tá fianaise ann go bhfuil athrú dearfach tagtha ar an íomhá sin le blianta beaga anuas, i gcomhthéacs thearcionadaíocht na mban, lena n-áirítear mná ó ghrúpaí mionlaigh:

- Tugtar le fios sa taighde go bhfuil roinnt dul chun cinn déanta in Éirinn maidir le mná a bheith ag tabhairt faoi ról níos sinsearaí ar an raidió, agus béim níos mó á leagan ar an ngá atá le comhionannas inscne sna meáin, chomh maith le tionscnaimh chomhionannais shuntasacha i dtionscal an cheoil (Hanlon 2023).
- Léirigh tuairisciú bliantúil Why Not Her? (2024) gur sheinn RTÉ (Raidió Teilifís Éireann) Radio 1 ealaíontóirí mná Éireannacha i 50% de na 20 amhrán is mó tóir orthu ó Mheitheamh 2023 go Meitheamh 2024, agus léirigh Today FM feabhas ó 10% go 20% i dtéarmaí chion na n-ealaíontóirí mná Éireannacha a bhí i láthair ina 20 amhrán is mó tóir le linn na tréimhse 12 mhí céanna.

- In ainneoin an dul chun cinn sin, tugtar le fios sna torthaí go bhfuil éagothromaíochtaí inscne fós ann ar fud am craolta an cheoil, agus go bhfuil mná fós faoi ghannionadaíocht ar an raidió (NWCI, 2015) agus ar fud na n-ardán sruthaithe (Skoove, 2024). Léirigh tuairisciú bliantúil Why Not Her? (2024) go raibh cion an cheoil a sheinn ealaíontóirí mná chomh híseal le 5% in amanna bunaithe ar a n-athbhreithniú ar na 20 amhrán is fearr ar fud na stáisiún raidió náisiúnta agus réigiúnach idir Meitheamh 2023 Meitheamh 2024.
- Níl difríochtaí inscne in am craolta an cheoil teoranta d'Éirinn. Léirigh taighde idirnáisiúnta (amhail an taighde sin ó Aontas Craolacháin na hEorpa (EBU) (2022) agus USC Annenberg (2022)) go bhfaigheann ceol na mban cion níos ísle ama craolta ar an raidió san Eoraip agus sna Stáit Aontaithe i gcónaí.
- Tá ionadaíocht íseal fós ag mná ó ghrúpaí mionlaigh ar an raidió, agus tugann acadóirí le fios go bhfuil gá le béim ar thrasnachas chun comhionannas inscne a chur chun cinn san earnáil (Murphy et al.2024; Watson, 2021; Farhat, 2020).
- Tháinig cumas agus ullmhacht na seirbhísí craolacháin fuaime chun cinn mar théama chun tionscnaimh comhionannais inscne a chur i bhfeidhm go héifeachtach. Ó thaobh na tráchtála de, déanann craoltóirí cláir a mhúnlú ní hamháin de réir a n-ábhair, ach freisin de réir toimhdí a dhéantar faoi raon feidhme agus cuspóir a gcraolta agus faoina lucht féachana (Liston, Hellstrand agus O'Leary 2021). Is minic a dhéanfaidh craoltóirí ábhar a aeráil a mheastar a bheith 'faoi stiúir custaiméirí' agus tairbheach ó thaobh na tráchtála de (MaLisa, 2021). Ina theannta sin, ní mór do chraoltóirí cloí le gealltanais shonracha maidir lena n-am craolta ceoil, mar chuid dá Ráitis Bheartais Cláir (Coimisiún na Meán, gan dáta), a mhúnlaíonn a gcuid clár agus an ceol a sheinneann siad. Mar shampla, d'fhéadfadh dúshláin a bheith roimh chraoltóirí beaga agus craoltóirí a sheinneann cineálacha sonracha ceoil (de réir a gconarthaí craolacháin fuaime) maidir le bearta comhionannais inscne a chur chun feidhme, nó d'fhéadfadh sé go mbeadh tacaíochtaí ag teastáil uathu chun é sin a dhéanamh.

Spreagthaí an chomhionannais inscne i dtionscail an cheoil agus na meán

Tá rannpháirtíocht páirtithe leasmhara, comhoibriú agus sonraí mar phríomhchumasóirí an chomhionannais inscne i dtionscail an cheoil agus na meán:

- *Tá rannpháirtíocht na bpáirtithe leasmhara:* Moladh i dtuarascáil 2021 dar teideal ‘Auditing Gender and Diversity Change in Irish Media Sectors’ [Iniúchadh a dhéanamh ar Athrú Inscne agus Éagsúlachta in Earnálacha na Meán Éireannach] go bhfuil gá le hiarrachtaí chun guthanna na ndaoine is mó a ndéanann neamhionannais i dtionscal na meán difear dóibh a chur san áireamh (BAI, 2021), trí rannpháirtíocht le heagraíochtaí ábhartha agus le heagraíochtaí neamhrialtasacha agus trí thuilleadh taighde.
- *Comhoibriú:* Bhí tionchar ag comharghrúpaí feimineacha, amhail Fair Plé, Sounding the Feminists, Why Not Her? agus Irish Women in Harmony, ar idirghabhálacha comhionannais inscne i dtionscal ceoil na hÉireann agus thacaigh siad leo ó 2016 i leith. Thug siad dúshlán éagothromaíochtaí struchtúracha i gceol na hÉireann (Watson, 2021), agus bhain siad leas as rannpháirtíocht, taighde agus beartas na meán chun tacú le comhionannas inscne níos fearr san earnáil.
- *Sonraí:* Tá ról lárnach ag sonraí cuimsitheacha agus cothrom le dáta maidir le haghaidh a thabhairt ar chomhionannas inscne sna meáin. Gan monatóireacht a dhéanamh ar ábhar an chláir, is beag éifeacht atá ag cur chun feidhme idirghabhálacha agus spriocanna comhionannais inscne agus éagsúlachta (BAI, 2021).

Torthaí ón athbhreithniú ar bheartais, ar chaighdeáin agus ar chleachtais

Chomh maith le hathbhreithniú ar litríocht acadúil agus ar litríocht eile, ionchorpraíodh sa taighde doiciméad athbhreithniú ar bheartais, ar chaighdeáin agus ar chleachtais atá ann cheana chun tacú le comhionannas inscne ar an raidió agus chun monatóireacht a dhéanamh air.

Comhthéacs rialála agus beartais in Éirinn

- I dtuarascáil ón Tionól Saoránach maidir le Comhionannas Inscne, moladh go mbeadh maoiniú poiblí d’eagraíochtaí meán ag brath ar phleananna a fhoilsiú chun comhionannas inscne a chur chun cinn agus ar thuairisciú bliantúil ar dhul chun cinn sa réimse sin (2021).

- Luadh sa Tuarascáil ón gCoimisiún um Thodhchaí na Meán gur cheart breathnú ar EDI (comhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú) sna meáin agus caitheamh leis mar thosaíocht ar fud eagraíochtaí meán agus laistigh díobh agus tugadh faoi deara tearcionadaíocht na mban sna meáin i gcomhthéacs na hÉireann (2022).
- In 2024, d'fhoilsigh an Coimisiún a Straitéis maidir le hInscne, Comhionannas, Éagsúlacht agus Cuimsiú (GEDI). Bhí sé seo mar chuid de rannpháirtíocht sheanbhunaithe agus leanúnach Choimisiún na Meán maidir le hinscne, comhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú a chur chun cinn san earnáil agus beidh tuilleadh gníomhaíochtaí ar siúl in 2025 agus ina dhiaidh sin. Chuir an Straitéis le hobair réamhtheachtaí an Choimisiúin, Údarás Craolacháin na hÉireann (BAI), lena n-áirítear Plean Gníomhaíochta Inscne BAI (GAP) (2018). Fuarthas amach in athbhreithniú páirtithe leasmhara ar Phlean Gníomhaíochta Inscne BAI (BAI, 2020) gur thacaigh tionscnaimh a rinneadh i gcomhthéacs an phlean sin le rannpháirtíocht mhéadaithe na mban i bpríomhróil, chomh maith le hinfheictheacht níos fearr a thabhairt do chuimsiú na mban i bpríomhróil chruthaitheacha. Fuarthas amach san athbhreithniú freisin gur chuir páirtithe leasmhara fáilte fhorleathan roimh obair BAI agus roimh dhul chun cinn BAI maidir le comhionannas inscne.
- Tugadh le fios sa tuarascáil a choimisiúnaigh BAI, “Hearing Women’s Voices” (NWCI, 2015) go bhfuil sé d’acmhainn ag an Rialálaí (BAI mar a bhí) feasacht a mhúscailt maidir le comhionannas inscne ar fud na stáisiún go léir. Moladh sa tuarascáil go gceanglófaí ar gach stáisiún tuairisc a thabhairt ar fheidhmíocht comhionannais inscne, agus go dtabharfadh an Rialálaí dúshlán craoltóirí agus clár nach gcuireann feabhas ar chóimheasa inscne le himeacht ama.

- Tá fianaise láidir ann go bhfuil réimse gníomhaíochtaí ar bun ag an Rialtóir atá dírithe ar ionadaíocht na mban ar an raidió a fheabhsú:
 - Chuir BAI clár forbartha agus foghlama earnála chun cinn, lena n-áirítear oiliúint do rannpháirtíocht ar an aer chomh maith le hoiliúint feasachta inscne do mheasúnóirí maoinithe, do chomhaltaí boird agus do pháirtithe leasmhara seachtracha (BAI, 2020). Leanann an Coimisiún leis an obair forbartha earnála seo agus cuireann sé maoiniú ar fáil d’eagraíochtaí ar nós Women on Air, a chuireann seimineáir, imeachtaí agus ceardlanna ar fáil chun níos mó ban a spreagadh ar an raidió agus ar an teilifís (Women on Air, gan aon dáta).
 - Tarraingíonn céim mheasúnaithe straitéisigh na Scéime Maoiniúcháin Fuaime agus Aimsire aird ar iarratais bunaithe ar a mhéid a chuimsíonn an fhoireann chruthaitheach mná i ról cheannaireachta (BAI, 2021). Ina theannta sin, bhí gá le babhtaí ‘speisialta’ den scéim, amhail babhta an cheoil bheo a oibríodh in 2022, gur mhná iad 50% ar a laghad de na taibheoirí agus 50% den fhoireann chruthaitheach.
 - Cuireann an Coimisiún maoiniú ar fáil do “Irish Music Month”, tionscnamh de chuid Hot Press agus Independent Broadcasters of Ireland (IBI). Cuireann Mí Cheoil na hÉireann ceol agus ceoltóirí na hÉireann chun cinn ar raidió neamhspleách (Hotpress, 2024) agus féachann sí le haersheim cheol na hÉireann a mhéadú. Cuimsíonn sé riachtanas inscne 50/50.
 - Éilíonn conarthaí craolacháin go gcloífidh craoltóirí le polasaithe aontaithe clár, a athraíonn ag brath ar an gcineál cláir agus lucht féachana (Coimisiún na Meán, gan dáta). Cé go n-áirítear sna comhaontuithe ceanglais maidir le cion an cheoil Éireannaigh a sheinntear agus deiseanna do thallann Éireannach, ní shonraítear inscne iontu faoi láthair mar pharaiméadar riachtanach do chláir. Eisítear conarthaí bunaithe ar cibé an stáisiún ceoltiomáinte nó neamh-cheoltiomáinte é stáisiún,⁴ rud a mbíonn tionchar aige ar an méid ceoil a imríonn siad ar a sceidealú.

4 Faigheann stáisiún raidió conarthaí craolacháin fuaime ón gCoimisiún, arna gcinneadh ag ‘seirbhísí nuachta/urlabhra-tiomáinte, ceoltiomáinte, nideoige-tiomáinte ceoltiomáinte, agus seirbhísí áitiúla nach bhfuil ceoltiomáinte’ (Coimisiún na Meán, gan dáta). Chun críocha na tuarascála seo, déantar stáisiún nach bhfuil faoi thionchar an cheoil a idirdhealú mar stáisiún ‘nach bhfuil faoi thionchar an cheoil’ (i.e. stáisiún atá faoi thionchar an ábhair nuachta, urlabhra agus áitiúil).

Tugtar achoimre orthu seo agus ar ghníomhaíochtaí gníomhaíochta inscne eile de chuid BAI/Coimisiún na Meán sa tábla thíos:

Clár	Cuspóir	Sampla de ghníomhaíocht inscne
Fuaim agus stampa; Scéim Maoinithe Fhís 4	Éascú a dhéanamh ar léiriú clár a léiríonn cultúr, oidhreacht agus taithí na hÉireann a chraolfar ar raon craoltóirí pobail, tráchtála agus seirbhíse poiblí.	- Breithnítear ionadaíocht na mban i bpríomhróil chruthaitheacha agus bronnar pointí breise le linn chéim mheasúnaithe straitéiseach Bhabhtaí na Scéime - Babhta “Scéalta na mBan” 2019 - Babhta ceoil na hÉireann 2022, inar éilíodh gur mhná iad 50% ar a laghad de na taibheoirí agus 50% den fhoireann chruthaitheach chun cáiliú do mhaoiniú
Clár Foghlama agus Forbartha Earnála	Chun cabhrú le heagraíochtaí tabhairt faoi ghníomhaíochtaí oiliúna, foghlama agus forbartha a thacaíonn leis na tionscail chraolacháin agus chlosamhairc, agus a chabhraíonn le haidhm an Choimisiúin a bhaint amach maidir le tírdhreach meán rathúil, éagsúil, sábháilte, cruthaitheach agus iontaofa a chinntiú.	- Oiliúint ‘Guthanna Nua’ agus Scileanna Ceamara do Mhná ar Aer - Ceardlanna X-phailneoirí* - Mná sa Scannánaíocht agus sa Teilifís
Scéim Urraíochta	Forbairt earnáil na meán i gcoitinne a chur chun cinn trí thacaíocht a chur ar fáil d’imeachtaí agus do ghníomhaíochtaí a bhaineann leis na meáin, atá ag teacht le hobair an Choimisiúin.	‘Clár Íomhánna’ na Meán GORM* - Féile Scannán an Chatalaíoch - Duais Rogha Ceoil

* Baineann na gníomhaíochtaí seo le cuspóirí Inscne, Comhionannais, Éagsúlachta agus Cuimsithe (GEDI) ar bhonn níos leithne, lena n-áirítear éagsúlacht inscne.

Clár	Cuspóir	Sampla de ghníomhaíocht inscne
Todhchaí na Tuarascála ón gCoimisiún um na Meáin (FOMC) maidir le Comhionannas, Éagsúlacht agus Cuimsiú	Dul chun cinn a dhéanamh ar an gcaoi a gcaitear le EDI sna meáin mar thosaíocht ar fud eagraíochtaí meán agus laistigh díobh.	▪ Straitéis an Choimisiúin maidir le hInscne, Comhionannas, Éagsúlacht agus Cuimsiú (GEDI)*
Ceadúnú Craolacháin	Éagsúlacht, cothromas agus cuimsiú a chur chun cinn laistigh de chraoltóirí ceadúnaithe.	EDI san áireamh i gconarthaí craolacháin fuaime (a tugadh isteach in 2024)*

D'fhoilsigh BAI tuarascáil athbhreithnithe 'Gníomhaíochtaí 2018-2022' (2023), ina ndearnadh measúnú ar thionscadail a cuireadh chun feidhme faoina Phlean Gníomhaíochta maidir le hInscne 2018. Tugadh le fios sa tuarascáil go bhfuil gá le comhoibriú leanúnach ar fud na hearnála chun comhionannas inscne, éagsúlacht agus cuimsiú (GEDI) a chur chun cinn in earnáil fuaime agus chlosamhairc na hÉireann (BAI, 2023), agus tá sé sin léirithe ó shin i Straitéis GEDI (2024) an Choimisiúin.

Gníomhaíochtaí faoi stiúir thionscal na meán agus an cheoil in Éirinn

Tharraing an litríocht aird ar ghealltanais éagsúla maidir le comhionannas inscne ar fud thionscail na meán agus an cheoil in Éirinn:

- *Meáin na Seirbhíse Poiblí*: Leagtar amach i Ráiteas Straitéise RTÉ 2025-2029 sprioc “dea-chleachtas maidir le héagsúlacht agus cuimsiú a leabú” (2024, lch. 6), ach gan aon tagairt shonrach d’inscne ná do mhná. Gealltar sa Straitéis “a chinntiú go ndéanfar ionadaíocht chuimsitheach agus mheasúil ar éagsúlacht na tíre” (lch15), agus go gcuirfear scéalta agus guthanna nua os comhair an phobail le hábhar fuaime RTÉ (lena n-áirítear ceol).

* Baineann na gníomhaíochtaí seo le cuspóirí Inscne, Comhionannais, Éagsúlachta agus Cuimsithe (GEDI) ar bhonn níos leithne, lena n-áirítear éagsúlacht inscne.

- *Craoltóirí eile:* Cé nach bhfuil ach faisnéis theoranta ar fáil faoi na bearta atá curtha i bhfeidhm ag craoltóirí tráchtála agus pobail chun tacú le comhionannas inscne maidir le ceol ar na haerthonnta, dealraíonn sé go bhfuil cleachtais neamhfhoirmiúla i bhfeidhm agus gur minic a bhíonn sé mar aidhm ag stáisiúin cothromaíocht inscne a bheith acu ina gcláir cheoil, in éagmais beartais inmheánacha fhoirmiúla (Irish Independent 2024; Iris an Phiarsaigh 2020).
- *Tionscal an cheoil:* In 2018, d'fhógair Eagraíocht na hÉireann um Chearta Ceoil (IMRO) go ndéanfaidh sí urraíocht ar thionscnamh Keychange de chuid Fhondúireacht PRS, a dhírigh ar chothromaíocht inscne a bhaint amach ar fud féilte ceoil. D'oibrigh IMRO i gcomhar leis an gcomhghrúpa Sounding the Feminists freisin chun ceardlanna forbartha gairmiúla 'Pitch Perfect' a chur ar fáil d'ealaíontóirí baineanna (cis agus tras) agus neamhdhénártha, agus é mar aidhm acu aghaidh a thabhairt ar easpa ionadaíochta ar fud earnáil an cheoil (gan dáta).
- *Comharghrúpaí:* Glacann go leor eagraíochtaí agus comharghrúpaí atá ag obair i dtionscail an cheoil agus na craoltóireachta in Éirinn cur chuige cuimsitheach atá bunaithe ar éagsúlacht chun tacú le guthanna na mban ar an raidió. D'fhéadfadh rannpháirtíocht le pobail agus le comhchoistí tionscalbhunaithe léargais agus aiseolas luachmhar a chur ar fáil maidir le tionscnaimh chomhionannais inscne a fhorbairt.

Torthaí: Anailís ar Ábhar an Chláir

Athbhreithniú a dhéanamh ar ábhar roghnaithe an chláir

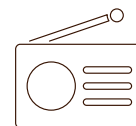
Bhain snáithe cainníochtúil an taighde seo le hanailís ar ábhar an chláir a craoladh ar shampla de stáisiúin raidió Éireannacha le linn na chéad seachtainí de Mhárta, Aibreán agus Bealtaine 2024, faoi seach.

Roghnaíodh stáisiúin le haghaidh anailíse chun meascán de stáisiúin náisiúnta agus réigiúnacha, tráchtála agus PSB a sholáthar, chomh maith le meascán de stáisiúin atá tiomáinte ag ceol agus nach bhfuil tiomáinte ag ceol. Le linn na tuarascála, déantar anaithnidiú ar na stáisiúin a roghnaítear le haghaidh anailíse, ach déantar iad a lipéadú chun léargas a thabhairt ar an gcraoladh ceoil ag mná ar fud cineálacha éagsúla stáisiún:

Lipéad	Cur Síos
Stáisiún A	Náisiúnta, ceoltiomáinte, PSB
Stáisiún B	Áitiúil, neamh-cheoltiomáinte, tráchtála
Stáisiún C	Réigiúnach, ceoltiomáinte, tráchtála
Stáisiún D	Áitiúil, ceoltiomáinte, tráchtála

Ba iad na sonraí a úsáideadh le haghaidh anailíse ná tuairisceáin cheoil a rinne na stáisiúin roghnaithe chuig IMRO thar an bhfráma ama aitheanta. Bhain sé sin le 98,143 mír sonraí maidir le cumadóirí/údair agus 24,256 mír sonraí maidir le taibheoirí. Dá bhrí sin, bhí na tacair sonraí fairsing, agus bhí an próiseas anailíse sonraí casta ar na cúiseanna seo a leanas:

- Níl aon cheanglas foirmiúil ar stáisiúin raidió tuairisc a thabhairt ar inscne in am craolta ceoil agus, i gcás ina soláthraítear sonraí inscne mar chuid den phróiseas tuairiscithe, déantar é sin ar bhonn deonach. Mar thoradh air sin, bhí bearnaí suntasacha sna sonraí a bhí ar fáil. Chiallaigh sé sin go raibh gá le hionchur agus bailíochtú substaintiúil de láimh. Bhain roinnt ionchur de láimh leis na taighdeoirí inscne a shannadh bunaithe ar thaithí agus ar eolas tionscail, agus b'fhearr inscne a shannadh ag an bhfoinse.

- Ós rud é nach bhfuil aon sonraí ar fáil go héasca maidir le hinscne bhaill aonair an ghrúpa, bhí an anailís ar ábhar an chláir de réir inscne teoranta d'ealaíontóirí aonair agus do chomhoibriú.
- Dealraíonn sé go bhfuil PSB agus stáisiúin tráchtála ag baint úsáid as córais éagsúla chun a gcuid ceoil a chur ar ais chuig IMRO. Bhí sé seo soiléir, mar shampla, ar an mbealach ina leithdháileann stáisiúin cóid ama ar airplay, le roinnt stáisiún ag sannadh stampa ama ar leith do gach seal seinnte, agus daoine eile ag taifeadadh am tosaigh agus deiridh cláir.
- Is féidir píosaí ceoil a chumadh/a údarú ag duine aonair nó ag go leor daoine atá ag obair i gcomhar. Níl sé neamhchoitianta, mar shampla, do níos mó ná dosaen duine píosa ceoil a chumadh/a scríobh agus, i gcásanna ina raibh mná páirteach i socruithe comhoibríocha den sórt sin, níorbh fhéidir leis na taighdeoirí anailís a dhéanamh ar líon na mban a bhí páirteach, ná ar a mhéid a bhí príomhról acu nó ar bhealach eile.

Agus na torthaí thíos á mbreithniú, ba cheart an méid seo a leanas a chur san áireamh:

- Úsáidtear go leor tuairiscí nuanced ar sheánra i dtuairisciú ábhair. Chun anailís a éascú, rangáíodh ceol i ndeich seánra leathana. Is iad sin: pop, rac, damhsa, hip hop, R&B, traidisiúnta na hÉireann, tíre, rogha eile, agus eile.
- Chun anailís ábhar a éascú, rinneadh taibheoirí ceoil a chatagóiriú mar seo a leanas: ealaíontóir bainneann aonair, ealaíontóir fireann aonair, ealaíontóir neamhdhénártha aonair, grúpaí, agus comhoibrithe.

Anailís ar Ábhar an Chláir

1. Gach stáisiún samplach

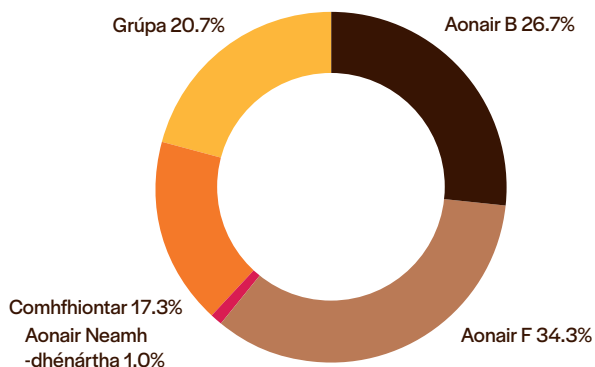
Cuirtear an anailís ar ábhar an chláir i láthair faoi shé phríomhcheannteideal:

1. Gach stáisiún samplach
2. Stáisiúin aonair
3. Ceoltiomáinte i gcoinne stáisiúin nach bhfuil ceoltiomáinte
4. Cothromaíocht inscne taibheoirí (de réir tíre)
5. Cothromaíocht inscne taibheoirí (de réir seánra)
6. Cothromaíocht inscne na gcumadóirí/na n-údar

Ceol á sheinm ag ealaíontóirí aonair mná comhdhéanta de 26.7% de na drámaí san iomlán. Comhoibrithe a bhí i 17.3% den ábhar go léir a ndearnadh anailís air. Bhí ealaíontóirí mná le feiceáil i 55% de na comhoibrithe seo. Is ionann é sin agus 9.5% den ábhar foriomlán a ndearnadh anailís air.

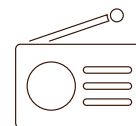
Ciallaíonn sé seo, san iomlán ar fud na stáisiún samplach go léir, go raibh ionadaíocht ag ealaíontóirí mná i 36.2%⁵ den ábhar a ndearnadh anailís air. Féach Fíor 1.

Is fiú a lua go raibh éagsúlacht féiniúlachtaí léirithe sna sonraí a ndearnadh anailís orthu, le ceol ó ealaíontóirí a sainaitníodh mar cheol ‘neamh-dhénártha’ arb ionann é agus 1% d’ábhar seinnte ar fud na stáisiún go léir. Ceol á sheinm ag ealaíontóirí fir aonair comhdhéanta de 34.3% den cheol a craoladh, agus ceol ag grúpaí comhdhéanta de 20.7% den cheol a craoladh.

Fíor 1: Craoladh ceol ar fud na stáisiún samplach go léir (de réir inscne agus cineál ealaíontóra)

5 Léiríonn an tagairt do ‘ceol ag mná’ nó ‘ealaíontóirí mná’ le chéile figiúr comhcheangailte d’ealaíontóirí mná aonair agus de chomhfhiontair ina bhfuil ealaíontóirí mná amháin ar a laghad i láthair.

Tá éagsúlacht éigin i gcion an cheoil ag mná a sheinntear thar amanna éagsúla den lá:

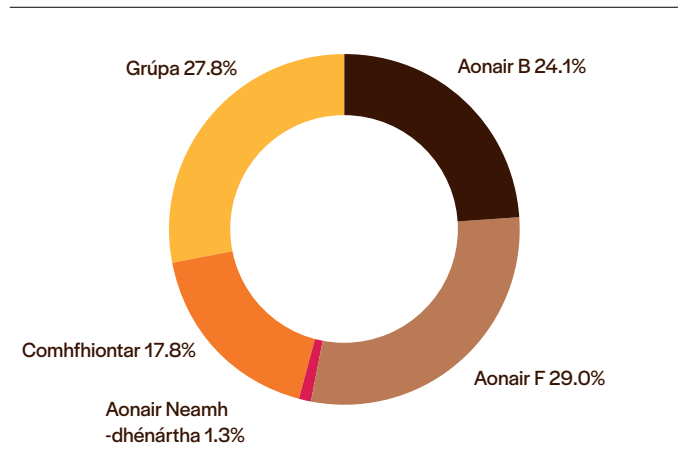
- Bhí an céatadán is airde d’ábhar seinnte ag ealaíontóirí mná aonair ag 27.7% agus 27.8%, faoi seach, ag Príomh-am ar Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7am-7pm) agus Príomh-am ag an Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7am-7pm).
- I ndiaidh Príomh-ama 1 Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7pm-10pm) bhí an céatadán is airde d’ábhar seinnte comhoibrithe le healaíontóirí bainearna (12.1%).
- I ndiaidh Príomh-ama ag an Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7pm-meán oíche) a bhí an cion ab ísle d’ábhar seinnte le healaíontóirí mná aonair (20.3%).
- San Oíche ar Lá Seachtaine (Luan-Aoine meán oíche-7am) a bhí an céatadán ab ísle d’ábhar seinnte trí chomhfhiontair ina raibh ealaíontóirí bainearna. (7.5%). Féach Tábla 1.

Tugtar le fios sna torthaí sin, murab ionann agus dearcadh roinnt rannpháirtithe san agallamh, nach mó seans go mbeidh ceol arna sheinm ag mná le feiceáil i “seal na hoíche” tar éis 10pm agus roimh 7am. Tá cion an cheoil ag ealaíontóirí fir aonair thar na slíotáin ama éagsúla san áireamh sa tábla thíos chun críocha comhthéacsúla.

Sliotán Ama	Ealaíontóirí Mná Aonair	Ealaíontóirí Fir Aonair	Comhfhiontar le healaíontóirí mná
Príomh-am Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7am-7pm)	27.7%	34.6%	10.5%
I ndiaidh Príomh-ama ag an Deireadh Seachtaine 1 (Luan-Aoine 7pm-10pm)	27.6%	37.0%	12.1%
I ndiaidh Príomh-ama 1 Lá Seachtaine Luan-Aoine 10pm-meánoíche)	24.1%	31.9%	7.8%
San Oíche Lá Seachtaine (Luan-Aoine meán oíche-7am)	27.5%	33.5%	7.5%
Príomh-am ag an Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7am-7pm)	27.8%	33.0%	11.4%
I ndiaidh Príomh-ama ag an Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7pm-meánoíche)	20.3%	37.7%	11.4%
San Oíche ag an Deireadh Seachtaine thar oíche(Satharn-Domhnach meánoíche-7am)	23.9%	33.8%	8.7%

Tábla 1: Cion an cheoil ag ealaíontóirí mná aonair, ealaíontóirí fir aonair agus comhfhiontair ina bhfuil ealaíontóirí mná

2. Stáisiún aonair

Léaráid 2: Craoladh an ceoil ar Stáisiún A (de réir inscne agus cineál ealaíontóra)

2.1 Stáisiún A

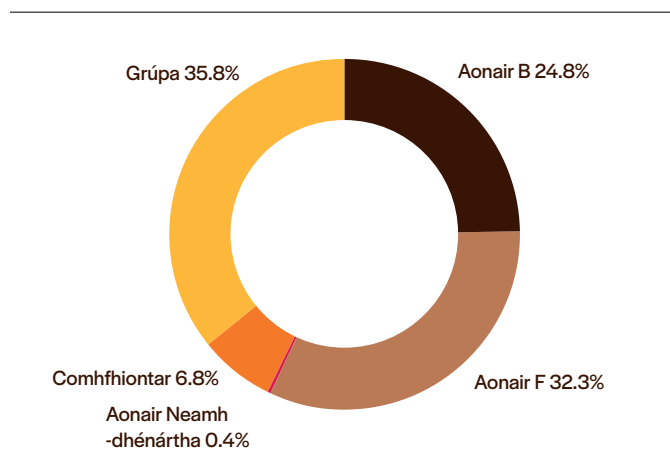
Ceol arna sheinm ag ealaíontóirí aonair ar mná iad ab ea 24.1% den ábhar a ndearnadh anailís air do Stáisiún A, PSB náisiúnta atá tiomáinte ag ceol. Comhoibrithe a bhí i 17.8% den ábhar ar fad a ndearnadh anailís air. Bhí ealaíontóirí mná le feiceáil i 37.1% de na comhoibrithe sin. Is ionann é seo agus 6.6% den ábhar iomlán do Stáisiún A. **Ciallaíonn sé seo go bhfuil baint ag 30.7% den ábhar ar Stáisiún A le healaíontóirí mná.** Féach Fíor 2.

Ceol á sheinm ag ealaíontóirí aonair fireanna a bhí i 29% den cheol a craoladh ar Stáisiún A, agus ceol ag grúpaí a bhí i 27.8% den ábhar a ndearnadh anailís air.

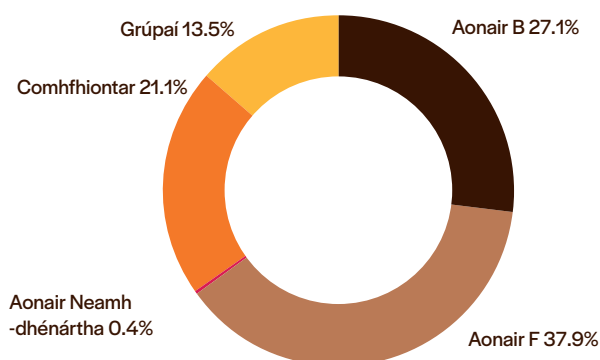
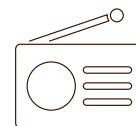
2.2 Stáisiún B

B'ionann an ceol a rinne ealaíontóirí mná aonair agus 24.8% den ábhar a ndearnadh anailís air do Stáisiún B, stáisiún tráchtála áitiúil nach bhfuil dírithe ar cheol. Comhfhiontair a bhí i 6.8% den ábhar ar fad a ndearnadh anailís air. Bhí ionadaíocht ag ealaíontóirí mná i 38 % de na comhoibrithe. Is ionann é sin agus 2.6% den ábhar iomlán do Stáisiún B. **Ciallaíonn sé seo go raibh baint ag ealaíontóirí mná le 27.4% den ábhar ar Stáisiún B.** Féach Fíor 3.

Ceol á sheinm ag ealaíontóirí fir aonair comhdhéanta de 32.3% den cheol a craoladh, agus ceol ag grúpaí comhdhéanta de 35.8% den cheol a craoladh.

Léaráid 3: Craoladh an ceoil ar Stáisiún B (de réir inscne agus cineál ealaíontóra)

Léaráid 4: Craoladh an ceol ar Stáisiún C (de réir inscne agus cineál ealaíontóra)

2.4 Stáisiún D

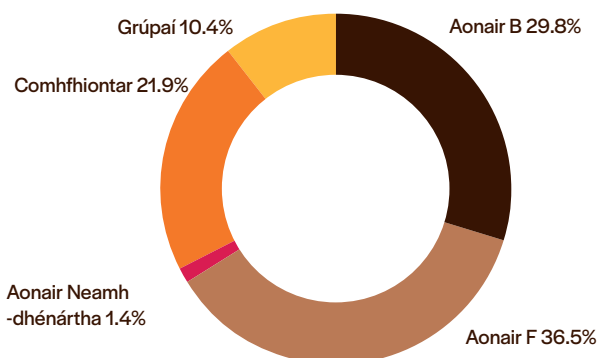
B'ionann ceol a rinne ealaíontóirí mná aonair agus 29.8% den ábhar a ndearnadh anailís air do Stáisiún D, ar stáisiún tráchtála áitiúil é atá ceoltiomáinte. Comhfhiontar a bhí i 21.9% den ábhar ar fad a ndearnadh anailís air. Bhí ionadaíocht ag ealaíontóirí mná i 66% de na comhoibrithe. Is ionann é seo agus 14.4% den ábhar iomlán do Stáisiún D. **Ciallaíonn sé seo go raibh baint ag ealaíontóirí mná le 44.2% den ábhar ar Stáisiún D.** Féach Fíor 5.

Ceol á sheinm ag ealaíontóirí fir aonair comhdhéanta de 36.5% den cheol a craoladh, agus ceol ag grúpaí comhdhéanta de 10.4% den ábhar a ndearnadh anailís air.

2.3 Stáisiún C

B'ionann ceol a rinne ealaíontóirí mná aonair agus 27.1% den ábhar a ndearnadh anailís air do Stáisiún C, ar stáisiún tráchtála réigiúnach é atá dírithe ar cheol. Comhoibrithe a bhí i 21.1% den ábhar ar fad a ndearnadh anailís air. Bhí ionadaíocht ag ealaíontóirí mná i mbeagnach 63% de na comhfhiontair. Is ionann é sin agus 13.2% den ábhar iomlán ar Stáisiún C. **Ciallaíonn sé seo go raibh baint ag ealaíontóirí mná le 40.3% den ábhar ar Stáisiún C.** Féach Fíor 4.

Ceol á sheinm ag ealaíontóirí fir aonair comhdhéanta de 37.9% den cheol a craoladh, agus ceol ag grúpaí comhdhéanta de 13.5% den cheol a craoladh

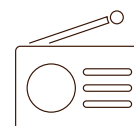
Fíor 5: Ceol a chraoltar agus Stáisiún D (de réir inscne agus cineál ealaíontóra)

2.5 Stáisiún aonair: comparáid idir sliotán ama

Tá éagsúlacht shuntasach i gcion an cheoil ag mná a sheinntear ar stáisiún aonair thar shliotán ama éagsúla:

- Ba é 33.3% an céatadán is airde de dhrámaí ceoil le healaíontóirí mná aonair agus bhí sé ar Stáisiún A, an stáisiún PSB, agus le linn na sliotán Príomh-ama 1 Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7pm-10pm).
- Ba é an céatadán is airde de dhrámaí ceoil trí chomhfhiontair le healaíontóirí mná ná 18% agus bhí sé ar Stáisiún D, stáisiún tráchtála, agus le linn na sliotán ama céanna, i ndiaidh Príomh-ama Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7pm-10pm).
- Bhí an céatadán ab ísle de shealanna seinnte le healaíontóirí aonair mná ar fud na sliotán ama go léir ar Stáisiún A, an stáisiún PSB, agus le linn na sliotán Oíche ag an Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach meánoíche-7am), gan ach 9.3% de na sealanna seinnte.
- Bhí an céatadán ab ísle de shealanna seinnte trí chomhfhiontair ina raibh ealaíontóirí mná, thar gach sliotán ama, ar Stáisiún B, stáisiún tráchtála, agus le linn na sliotán Oíche Lá Seachtaine (Luan-Aoine meánoíche-7am), gan ach 1.9% de na sealanna seinnte ann.

Dá bhrí sin, is é an sliotán ama i ndiaidh Príomh-ama 1 (7pm – 10pm) an ceann inar taifeadadh an líon is airde seinm ag mná le ceol ar aon stáisiún, agus is é an sliotán Oíche (meánoíche-7am) an ceann inar taifeadadh an líon is ísle seinm ag mná ar aon stáisiún. Féach Tábla 2.

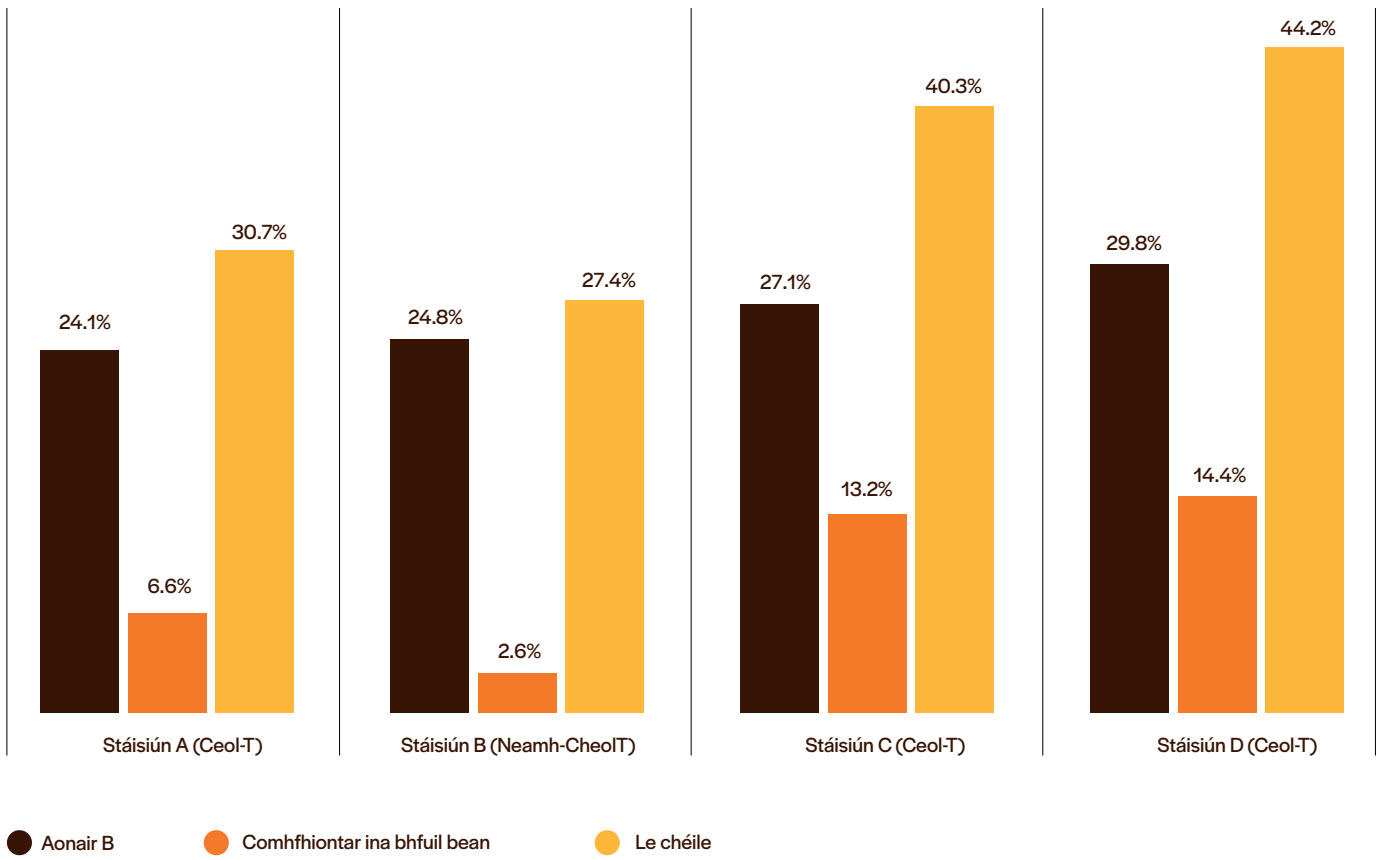

PSB i gcoinne Tráchtála	Ealaíontóirí mná aonair				Comhfhiontar le healaíontóirí mná			
	PSB	Tráchtála			PSB	Tráchtála		
Stáisiún	A	B	C	D	A	B	C	D
Príomh-am Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7am-7pm)	25.8%	24.0%	30.1%	29.6%	8.6%	2.7%	13.5%	14.6%
I ndiaidh Príomh-ama 1 Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7-10pm)	33.3%	20.1%	26.6%	31.1%	3.5%	3.4%	13.0%	18.0%
I ndiaidh Príomh-ama 2 Lá Seachtaine (Luan-Aoine 10pm-meánoíche)	16.1%	23.0%	26.3%	33.1%	2.9%	2.3%	14.1%	15.3%
Oíche Lá Seachtaine (Luan-Aoine meánoíche-7am)	28.9%	26.8%	24.9%	29.5%	4.3%	1.9%	12.9%	11.2%
Príomh-am Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7am- 7pm)	26.0%	24.6%	29.4%	29.2%	9.8%	4.5%	11.0%	15.8%
I ndiaidh Príomh-ama Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7pm- meánoíche)	11.2%	20.1%	18.3%	29.4%	5.1%	2.5%	17.4%	17.5%
Oíche Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach meánoíche- 7am)	9.3%	26.5%	28.7%	29.1%	7.9%	3.1%	13.9%	14.5%

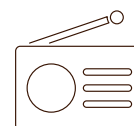
Tábla 2: Comparáid idir stáisiúin de réir ábhar seinnte de réir cód ama

3 Ceoltiomáinte i gcoinne stáisiún nach bhfuil ceoltiomáinte

Bhí roinnt éagsúlachtaí i gcion an cheoil ag ealaíontóirí mná a bhí á sheinm nuair a cuireadh na sonraí do stáisiúin atá ceoltiomáinte agus neamh-cheoltiomáinte i gcomparáid. Bhí céatadán níos airde ceoil ag na trí **stáisiún cheoltiomáinte** (Stáisiún A, C agus D) le healaíontóirí mná (aonair agus i gcomhar), idir 30.7% agus 44.2%. An **stáisiún neamh-cheoltiomáinte** sa sampla, Stáisiún B, bhí an céatadán comhcheangailte is ísle de cheol ag mná (aonair agus i gcomhar), ag 27.4%. Féach Fíor 6.

Fíor 6: Ceol ag mná aired ar stáisiúin cheoltiomáinte agus neamh-cheoltiomáinte
Tabhair faoi deara: Ceol-T = ceoltiomáinte, Neamh-CheolT = neamh-cheoltiomáinte

3.1 Ceoltiomáinte i gcoinne stáisiúin neamh-cheoltiomáinte : comparáid idir sliotán ama

Ar fud na sliotán ama go léir seachas ceann amháin, bhí cion níos airde ceoil ag na stáisiúin ceoil-tiomáinte ag ealaíontóirí baineann aonair ná an stáisiún neamh-cheoil-tiomáinte. Cé gur beag an difríocht sin i gcás roinnt sliotán (amhail Deireadh Seachtaine Iar-Phríomha, le 20.4% i gcoinne 20.1%), bhí an difríocht réasúnta suntasach i gcás sliotán eile (amhail Deireadh Seachtaine Iar-Phríomha 1, le 29.5% i gcoinne 20.1%). Féach Tábla 3.

Sliotán Ama	Ceoltiomáinte			Ábharthiomáinte		
	Cineál Ealaíontóra			Cineál Ealaíontóra		
	Baineann Aonair	Fireann Aonair	Ealaíontóirí Mná i gComhfhiontair	Baineann Aonair	Fireann Aonair	Ealaíontóirí Mná i gComhfhiontair
Príomh-am Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7am-7pm)	28.7%	35.5%	12.5%	24%	31.0%	2.7%
I ndiaidh Príomh-ama 1 Lá Seachtaine (Luan-Aoine 7-10pm)	29.5%	36.8%	14.3%	20.1%	37.8%	3.4%
I ndiaidh Príomh-ama 2 Lá Seachtaine (Luan-Aoine 10pm-meánoíche)	24.7%	30.2%	10.4%	23%	35.3%	2.3%
Oíche Lá Seachtaine (Luan-Aoine meánoíche-7am)	27.7%	35.0%	9.5%	26.8%	29.2%	1.9%
Príomh-am Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7am-7pm)	28.2%	33.4%	12.3%	24.6%	30.2%	4.5%
I ndiaidh Príomh-ama Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach 7pm-meánoíche)	20.4%	36.1%	14.1%	20.1%	43.2%	2.5%
Oíche Deireadh Seachtaine (Satharn-Domhnach meánoíche-7am)	22.2%	33.6%	12.1%	26.5%	34.1%	3.1%

Tábla 3: Sealanna seinnte de réir cód ama do stáisiúin cheoltiomáinte agus neamh-cheoltiomáinte

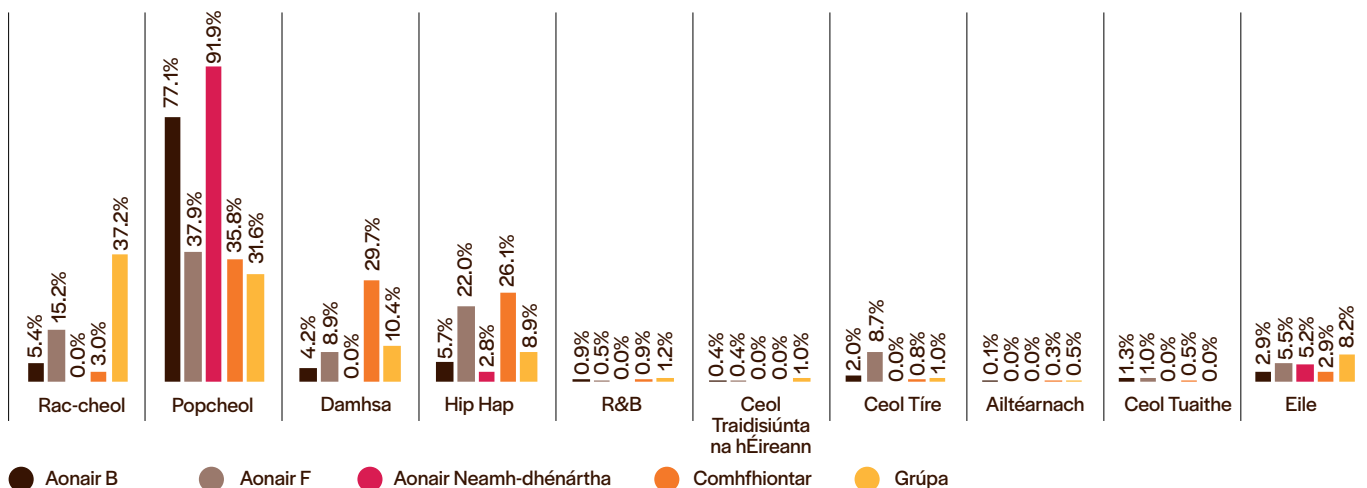
4. Cothromaíocht inscne ar fud an tseánra

Ar fud na gceithre stáisiún go léir, ba é an ceol pop an seánra is dóichí a sheinn ealaíontóirí baineanna, agus 77.1% den cheol á sheinm ag ealaíontóirí mná aonair rangaithe mar phopcheol. I gcomparáid leis sin, ní dhearnadh ach 5.7% den cheol a sheinn ealaíontóirí mná aonair a rangú mar hip hap, ní dhearnadh ach 5.4% a rangú mar rac-cheol agus rinneadh 4.2% a rangú mar dhamhsa. Ba é popcheol an seánra ba dhóichí a bheadh á sheinm ag comhfhiontair ina mbeadh ealaíontóirí mná, agus 39.3% den ábhar seinnte á léiriú ag comhfhiontair den sórt sin á rangú amhlaidh.

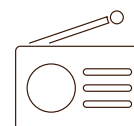
Bhí ionadaíocht níos cothroime ag ceol ó ealaíontóirí fir aonair ar fud na seánraí, lena n-áirítear popcheol (37.9%), hip hap (22%), rac-cheol (15.2%), agus an damhsa beagán níos ísle ag 8.9%.

Ba é popcheol an seánra is dóichí a dhéanfaidh taibheoirí ar fud gach cineál ealaíontóra, seachas grúpaí. Rangaíodh 37.2% den cheol a sheinn grúpaí mar rac-cheol, agus rangaiódh 31.6% mar phopcheol, b'ionann damhsa agus 10.4%, agus b'ionann hip hap agus 8.9%.

Rinneadh ceol a rinne ealaíontóirí neamh-dhénártha a rangú beagnach go heisiach mar phopcheol (91.9%). Agus na sonraí seo á mbreithniú, ba chóir a thabhairt faoi deara go raibh líon an ábhar sheinnte ag ealaíontóirí neamh-dhénártha íseal i ndearbhthearmaí, mar sin moltar a bheith cúramach agus an toradh seo á mheas.

Fíor 7: Miondealú de réir an tseánra de réir inscne agus de réir chineál an ealaíontóra (gach stáisiún samplach)

5. Cothromaíocht inscne de réir tíre

Ar fud na stáisiún inár sampla, bhí 17.9% de taibheoirí rangaithe mar Éireannaigh (líon na dtaibheoirí) agus 21.5% d'ábhar seinnte (líon na sealanna seinnte) ag ealaíontóirí Éireannacha. B'ionann ceol ó ealaíontóirí mná na hÉireann agus 4.18% den cheol a craoladh. Chun comparáid a dhéanamh, craoladh 8.9% den cheol ó cheoltóirí fir aonair na hÉireann.

Mar a thaispeántar i dTábla 4, bhí ionadaíocht ag aon ealaíontóir déag mná sna fiche ealaíontóirí is mó a bhí á seinm, arb ionann é sin agus 55%.

Laistigh de na 20 ealaíontóirí is mó éilimh, tháinig formhór na n-ealaíontóirí as SAM (55%), agus tháinig 20% as an Ríocht Aontaithe agus 20% as Éirinn. As measc na n-ealaíontóirí Éireannacha sna 20 ealaíontóirí is fearr, is mná iad a leath agus is fir iad a leath.

	Taibheoir	Inscne	Tír
1	Dua Lipa	F	An Ríocht Aontaithe
2	Teddy Swims	M	Stáit Aontaithe Mheiriceá
3	Beyonce	F	Stáit Aontaithe Mheiriceá
4	Noah Kahan	M	Stáit Aontaithe Mheiriceá
5	Benson Boone	M	Stáit Aontaithe Mheiriceá
6	Ariana Grande	F	Stáit Aontaithe Mheiriceá
7	Hozier	M	Éire
8	Ed Sheeran	M	An Ríocht Aontaithe
9	Dermot Kennedy	M	Éire
10	Taylor Swift	F	Stáit Aontaithe Mheiriceá
11	Jack Harlow	M	Stáit Aontaithe Mheiriceá
12	Olivia Rodrigo	F	Stáit Aontaithe Mheiriceá
13	Tate McRae	F	Ceanada
14	Michael Marcagi	M	Stáit Aontaithe Mheiriceá
15	Jazzy	F	Éire
16	Lewis Capaldi	M	An Ríocht Aontaithe
17	Kenya Grace	F	An Ríocht Aontaithe
18	Doja Cat	F	Stáit Aontaithe Mheiriceá
19	Sabrina Carpenter	F	Stáit Aontaithe Mheiriceá
20	Lyra	F	Éire

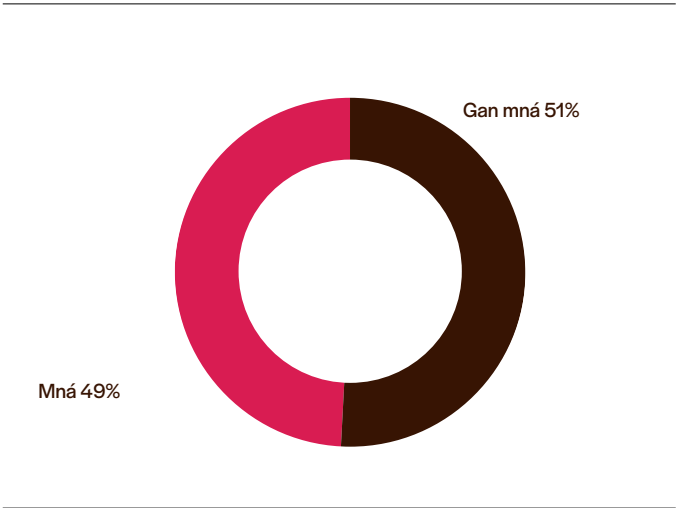
Tábla 4: Na 20 ealaíontóirí aonair is mó a seinneadh ar fud an ábhair ar fad a roghnaíodh le haghaidh anailíse (de réir inscne agus tíre)

6. Cothromaíocht inscne na gcumadóirí/údair

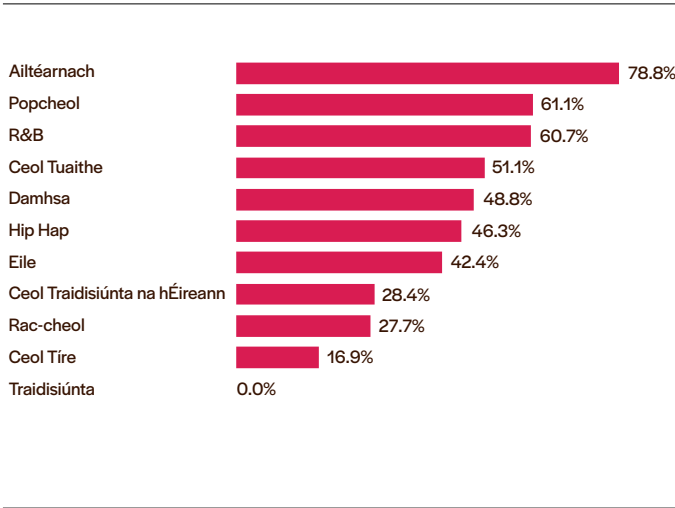
As an ábhar a ndearnadh anailís air, is cumadóirí/údair mná aonair nó grúpaí cumadóirí/údair a raibh bean amháin nó níos mó páirteach iontu a chum nó a d'údaraigh níos mó ná leath (51%) den ábhar a ndearnadh anailís air. Bhí 49% comhdhéanta/údairithe ag fir agus cumadóirí/údair neamhdhénártha, nó grúpaí cumadóirí/údar nach raibh baint ag mná leo. Féach Fíor 8.

Bhí ábhar cumtha/údairithe ag mná thar raon seánraí, ach bhí cion níos airde cumadóirí nó údar mná ag roinnt seánraí ná a chéile, mar a thaispeántar i bhFíor 9 thíos. Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, as na 98,143 mír sa tacar sonraí cumadóra/údair, go raibh sonraí inscne ar fáil don chuid is mó (94%) díobh. Sannadh seánra dóibh i gcion níos lú (68%) d'amhráin, agus ba cheart é sin a chur san áireamh agus an anailís thíos á breithniú.

Ba iad ailtéarnach (78.8%), popcheol (61.1%) agus R&B (60.7%) na seánraí a raibh an cion is airde chumadóirí/údar mná acu.

Fíor 8: Rannpháirtíocht na mban sa chumadóireacht/údaracht

Fíor 9: Céatadán d'ábhar seinnte le cumadóirí/údair mná i seánraí éagsúla

Torthaí: Agallaimh le páirtithe leasmhara

Is féidir torthaí an agallaimh a chatagóiriú faoi sheacht gceannteideal leathana:

1. Cothromaíocht inscne agus am craolta an cheoil
2. An tábhacht a bhaineann le cuimsitheacht
3. An chaoi a ndéantar cinntí maidir le cláir raidió
4. Ceol a bheith ar fáil d'ealaíontóirí mná na hÉireann
5. Seasamh an raidió i dtírdhreach na meán
6. Na príomhghníomhaithe agus na ról atá acu
7. Príomhchumasóirí

I dteannta a chéile, baineann an chéad dá cheann acu le coincheapa na cothromaíochta inscne agus na cuimsitheachta, agus a mhéid atá siad ann i ndáil le ceol ar an raidió in Éirinn.

Gabhann an chéad dá cheannteideal eile aiseolas maidir le hinfhaighteacht ceoil ag mná agus na praiticiúlachtaí maidir le cláir cheoil raidió.

Baineann an cúigiú ceannteideal le príomhghníomhaithe a bhféadfadh ról a bheith acu maidir le mná agus ceol ar an raidió, is iad sin, An Coimisiún mar Rialtóir, stáisiún raidió, agus tionscal an cheoil ar bhonn níos leithne (lena n-áirítear lipéid cheoil, eintitis PR ceoil agus léirithe ceoil).

Baineann an ceannteideal deiridh le cumasóirí féideartha de chothromas inscne níos mó, is iad sin, tacaíochtaí d'ealaíontóirí agus do na meáin, comhoibriú agus gníomhaíochas, agus bonn fianaise iontaofa.

Maidir leis na cainníochtóirí a úsáidtear thíos, tá feidhm ag an eochair seo a leanas: tagraíonn 'roinnt' do níos lú ná 5 rannpháirtí, tagraíonn 'roinnt mhaith' do idir 5 agus 10 rannpháirtí, tagraíonn 'go leor' do idir 11 agus 20 rannpháirtí, agus tagraíonn 'formhór' do 21 rannpháirtí nó níos mó.

1. Cothromaíocht inscne agus am craolta an cheoil

“...Tá a fhios agam go bhfuil míshástacht ann ar bhonn uilechoiteann [le ham craolta a leithdháileann mná ar cheol] agus go bhfuil míshástacht ann ó chumadóirí amhrán chomh maith...” – Rannpháirtí uimh. 24, bean, ealaíontóir

“Sílím go bhfuil ag éirí i bhfad níos fearr leis [cothromaíocht inscne san am craolta]. Is cinnte go raibh tréimhse ann ina raibh... beagán ban le feiceáil ar raidió na hÉireann...tá sé ag feabhsú, go mall ach is cinnte go bhfuil sé ag feabhsú.” – Rannpháirtí uimh. 21, páirtí leasmhar fireann, i dtionscal an cheoil

“...Is treoirphrionsabal é [cothromaíocht inscne in am craolta an cheoil]. Déanaimid é, ní scríobhtar síos é áit ar bith... ach tá a fhios ag na daoine go léir a dhéanann ceol anseo é sin.” – Rannpháirtí uimh. 27, fear, ionadaí stáisiúin raidió seirbhíse poiblí

“...Is cinnte go ndéantar ionadaíocht ar raidió na hÉireann don cheol a dhéanann mná seachas mná as Éirinn, ach sílim nach bhfaigheann ealaíontóirí baile ionadaíocht...” – Rannpháirtí uimh. 18, bean, ealaíontóir

- Mheas formhór na rannpháirtithe go raibh feabhas tagtha ar chothromaíocht inscne in am craolta an cheoil le blianta beaga anuas, ach go bhfuil gá le tuilleadh dul chun cinn sa réimse sin. Níor mhol ach rannpháirtí amháin (ionadaí stáisiúin raidió) go bhfuil paireacht inscne ar fud an cheoil a sheinntear ar an raidió.
- Thug roinnt mhaith rannpháirtithe faoi deara go raibh sé spreagúil aitheantas níos mó a fheiceáil ar an ngá atá le hathrú ar chion an cheoil ag mná ar an raidió. Dúirt roinnt rannpháirtithe freisin gur gá a aithint go bhfuil athrú tagtha ar an réimse sin, agus mhol siad gur cheart béim a leagan ar iarrachtaí chun cothromaíocht inscne a chur chun cinn maidir le ham craolta ar an raidió.
- Cé nach ndúirt aon cheann de na hionadaithe stáisiúin a cuireadh faoi agallamh go raibh beartas foirmiúil cothromaíochta inscne i bhfeidhm ag a stáisiún maidir le cláir cheoil, luaigh roinnt ionadaithe go raibh sé mar aidhm acu cothromaíocht a bhaint amach.
- Mheas go leor rannpháirtithe go bhfuil cion ard ceoil sna cairteacha á sheinm agus/nó á á chum ag ealaíontóirí mná. Thagair roinnt mhaith rannpháirtithe d’ealaíontóirí mná áitiúla nó tí agus do ghrúpaí faoi stiúir ban agus mhol siad go bhfuil níos mó ealaíontóirí mná Éireannacha a bhfuil tóir orthu anois ná mar a bhí san am a chuaigh thart. Mar sin féin, d’admhaigh go leor rannpháirtithe gur ealaíontóirí idirnáisiúnta seachas ealaíontóirí Éireannacha iad go leor de na healaíontóirí mná is mó a sheinntear ar an raidió.
- Thug réimse rannpháirtithe le fios go raibh an t-am craolta a leithdháileadh ar cheol a rinne mná níos soiléire ná an t-am craolta a leithdháileadh ar cheol a chum/a d’údaraigh mná. Moladh go bhféadfadh sé seo a bheith amhlaidh toisc go bhfuil sé níos éasca idirdhealú soiléir a dhéanamh idir guthanna mná, nó toisc go bhfuil níos lú cumadóirí/údair mná ann, nó b’fhéidir toisc nach bhfuil faisnéis faoi na cumadóirí/ na húdair ar fáil chomh héasca.
- Luaigh roinnt rannpháirtithe gur minic a bhí an méid ama aeir a leithdháil mná ar cheol éagsúil ó stáisiún go stáisiún, agus go raibh roinnt stáisiún raidió ag feidhmiú níos fearr ná stáisiún eile sa réimse seo. Dúirt raon rannpháirtithe gur éirigh níos fearr le PSBanna go ginearálta paireacht inscne a bhaint amach in am craolta ceoil agus éagsúlacht guthanna a chraoladh ar bhonn níos ginearálta.

“...Cinntí atá á ndéanamh a bhfuil claontacht folaigh inscne acu... ní gá gur ón duine aonair a thagann sé sin, ag rá ‘Is mian liom i ndáiríre gan ach 10% de na mná a bheith ar mo sheinmliosta’. Ina ionad sin, is é a deir siad ‘Ó, bhuel is breá le gach duine an gníomh seo agus an gníomh seo, agus tá a fhios agam go bhfaighidh siad daoine ag éisteacht agus ag fanacht ag éisteacht...’ – Rannpháirtí uimh. 10, bean, páirtí leasmhar i dtionscal an cheoil

“...Níl siad [stáisiún raidió] ag iarraidh iad [ealaíontóirí baineanna na hÉireann] a sheinm, toisc nach mbraitheann siad go bhfuil aon rud le rá ag mná na hÉireann ar fiú éisteacht leis. Tá claonadh iomlán ann.’ – Rannpháirtí uimh. 20, bean, páirtí leasmhar i dtionscal an cheoil

“Ba mhaith an rud é cothromaíocht 50:50 a bheith ag na treoirlínte a tugadh dom... Anois, bainim an chothromaíocht sin amach roinnt laethanta... Is é an phríomhthosaíocht atá agam i gcónaí an ceol is fearr a sheinm agus roinnt laethanta nach n-oibreoidh an chothromaíocht sin.’ – Rannpháirtí uimh. 28, bean, ionadaí stáisiún raidió seirbhíse poiblí

- Mheas go leor rannpháirtithe go bhfuil laofacht inscne i láthair i gcláir cheoil, ar leibhéal éagsúla. Mheas beagnach gach duine de na rannpháirtithe sin go raibh laofachtaí inscne neamh-chomhfhiúsach agus nach rogha d’aon ghnó iad. Ina ionad sin, eascraíonn siad as tosca eile, mar shampla eagla i measc stáisiún imeacht ón méid a oibríonn dóibh ar bhonn tráchtála. Déantar é seo a phlé tuilleadh thíos.
- Mheas roinnt mhaith rannpháirtithe go bhfuil níos lú laofachtaí inscne i láthair i gcláir cheoil anois ná mar a bhí san am atá thart, ach thug siad faoi deara go bhfuil siad fós i réim. Mhol rannpháirtí amháin gur gá aitheantas a thabhairt don leitheadúlacht sin chun patrúin laofachta a bhriseadh. Dúirt rannpháirtí eile nach léir i gcónaí claontachtaí inscne i gcinntí maidir le clársceidealú ceoil, ach go bhfuil claontachtaí struchtúracha, earnála agus sochaíocha fós ann.
- Mar sin féin, mhol roinnt mhaith rannpháirtithe (ealaíontóirí agus ionadaithe eagraíochtaí abhcóideachta ceoil den chuid is mó) gur lean claontachtaí inscne d’aon ghnó de bheith mar bhonn taca le cinntí maidir le clársceidealú ceoil.
- Dúirt rannpháirtithe eile, ó stáisiún raidió, lipéid taifeadta nó eagraíochtaí tionscail ceoil den chuid is mó, cé go bhféadfadh níos mó béime a bheith ag roinnt mhaith stáisiún (amhail PSBanna) ar chothromaíocht inscne, de ghnáth ní chuirtear inscne san áireamh maidir leis an gcaoi a roghnaítear ceol. Ina áit sin, rinneadh tagairt do fhachtóirí eile a raibh tionchar acu ar roghnú ceoil, lena n-áirítear seánra, lucht féachana agus am den lá. Déantar na tosca sin agus tosca eile a mbíonn tionchar acu ar chinntí clársceidealaithe a phlé níos mó i Roinn 3.

2. An tábhacht a bhaineann le cuimsitheacht

“Tá sé tábhachtach dúinn breathnú freisin ar na guthanna... nach ndéantar freastal ceart orthu... agus ar an gcaoi a ndéantar ionadaíocht orthu” – Rannpháirtí uimh. 8, fear, foireann an Choimisiúin

“Is pribhléid agus cine agus aicme é agus ní mór dúinn na ballaí sin a bhriseadh mar... táimid ag cailleadh amach ar an oiread sin tallainne atá amuigh ansin...” – Rannpháirtí uimh. 20, geallsealbhoir baineann, i dtionscal an cheoil

“Is é an chaoi a bhfuaimníonn na hamhráin agus an chaoi a n-oireann siad dár gceadúnas, do gach ceann de na stáisiúin... seinneann muid an ceol ceart dár mbrandaí agus ní gá gur fir nó mná iad...” – Rannpháirtí uimh. 17, ionadaí stáisiúin raidió grúpa náisiúnta fireann

- Thagair go leor rannpháirtithe don ghá atá le cuimsitheacht níos mó, sa chiall is leithne, ar fud thionscail an cheoil agus na meán, chun ceol ó mhná ar an raidió a chur chun cinn.
- D’ardaigh roinnt rannpháirtithe saincheisteanna trasnachais agus dúirt siad gur gá níos mó éagsúlachta guthanna sa tionscal a spreagadh, lena n-áirítear béim ar inscne, ach gan a bheith teoranta dó sin. Luaigh rannpháirtí amháin, mar shampla, go raibh inscne tábhachtach, ach go bhfuil éagsúlacht agus cuimsiú ríthábhachtach ar bhonn níos leithne, lena n-áirítear i dtéarmaí stádais shocheacnamaíoch, eitneachta, suímh agus míchumais, i measc tosca eile.
- Ar an gcaoi chéanna, dúirt roinnt mhaith rannpháirtithe gur cheart a bheith cúramach gan ceol ó mhná-ealaíontóirí na hÉireann a chur chun cinn, rud a dhéanfadh dochar d’éagsúlacht agus do chuimsiú níos fearr a bhaint amach i ndáil le craoladh ceoil ar an raidió.
- Rinne roinnt rannpháirtithe tagairt don ghá atá le hionadaíocht níos éagsúla d’ealaíontóirí ban na hÉireann, ní hamháin ar an raidió ach ar fud thírdhreach ceoil na hÉireann freisin
- D’áitigh roinnt mhaith rannpháirtithe go ndéanfaí cúram chun ceadchomharthaíocht ealaíontóirí ban na hÉireann a sheachaint trí ghníomhaíochtaí atá dírithe ar cheol ó mhná ar an raidió a chur chun cinn.

3. An chaoi a ndéantar cinntí maidir le cláir raidió

“Déanaimid taighde ceoil, bunaithe ar an lucht féachana — cad is maith leo, cad nach dtaitníonn leo, tá sé bunaithe i ndáiríre ar an mbealach sin agus ní thiocfadh inscne i bhfeidhm ar chor ar bith... Amhrán maith is ea amhrán maith, tá a fhios agat? — Rannpháirtí uimh. 14, fear, ionadaí stáisiúin raidió

“...Is le cáilíocht na n-amhrán a bhaineann sé...Ní dóigh liom gur cheart mná a sheinm ar an raidió toisc gur mná iad — measaim gur cheart iad a sheinm toisc go bhfuil a gcuid ceoil go maith.” — Rannpháirtí uimh. 13, bean, páirtí leasmhar i dtionscal an cheoil

“...Ní gá go mbeadh cinneadh á dhéanamh againn maidir le hamhrán a bheadh bunaithe ar cé a rinne é. Táimid ag déanamh cinneadh bunaithe ar cé chomh maith is atá sé, an bhfuil an t-ealaíontóir sin oiriúnach go maith dár stáisiún, agus an mbeidh an t-amhrán ag teacht lenár lucht féachana.” — Rannpháirtí uimh. 22, ionadaí fireann, seirbhíse poiblí ó stáisiún raidió

- Thug rannpháirtithe ó stáisiúin raidió breac-chuntas ar raon cur chuige i leith cinntí maidir le cláir cheoil:
 - *Cur chuige sonraíbhunaithe:* Thug roinnt mhaith acu faoi deara go bhfuil a rogha ceoil bunaithe ar thástáil lucht féachana, mar shampla suirbhéanna ar líne nó taighde margaidh.
 - *Cur chuige atá dírithe ar cháilíocht:* Thug roinnt mhaith acu dá n-aire go bhfuil tionchar níos mó ag cáilíocht an cheoil agus ag breithniú an bhfuil amhrán ‘oiriúnach go maith’ dá seó nó dá stáisiún ná inscne ealaíontóra.
 - *Cur chuige atá bunaithe ar an éagsúlacht:* Thagair daoine eile don chinnteoireacht chomhchoiteann le comhghleacaithe, agus é ar intinn acu éagsúlacht guthanna a thabhairt isteach i gcinntí maidir le clársceidealú ceoil, rud a d’fhág go raibh ‘meascán’ ceoil ann.
 - *Cur chuige atá dírithe ar an tráchtáil:* Ardaíodh an réaltacht tráchtála atá os comhair stáisiúin raidió i mbeagnach gach agallamh, agus tugadh le fios go ndéanann stáisiúin raidió cinntí cláir bunaithe ar an gceol a mbeidh lucht féachana aige. Luaigh roinnt rannpháirtithe eagla i measc na stáisiún go ‘múchfaidh’ an lucht féachana. Tugadh faoi deara go sonrach go bhfuil tosca tráchtála i measc na mbreithnithe is tábhachtaí do stáisiúin tráchtála maidir leis an gceol a sheinneann siad a roghnú agus maidir lena seachaint ‘riosca’ a mheastar a bheith ann sa réimse seo a ghlacadh. Mheas roinnt rannpháirtithe go gcuireann cuir chuige atá dírithe ar an tráchtáil teorainn lena mhéid atá inscne ina gné den chinnteoireacht sin.
 - *Cur chuige láraithe:* Dúirt roinnt rannpháirtithe gur chreid siad go raibh tionchar suntasach ar chothromaíocht inscne ag cinntí láraithe clársceidealaithe ceoil a rinne Grúpa Raidió i leith na stáisiún comhdhéanaimh uile. Thagair daoine eile do dhuine amháin (mar stiúrthóir ceoil) a rinne maoirseacht ar riachtanais éagsúla a chomhlíonadh agus ansin dul i gcomhairle le comhghleacaithe mar sheiceáil cáilíochta.
 - *Cur chuigelogánaithe:* Is minic a bhí discréd eagarthóireachta ag láithreoirí seónna speisialtóra, go háirithe i stáisiúin réigiúnacha agus neamhspleácha, ó smacht iomlán ar cheol a sheinntear go cinnteoireacht chomhroinnte lena stiúrthóirí ceoil faoi seach.

“...Tá neart ealaíontóirí baineanna ag déanamh ceoil... atá ar chaighdeán d’aon rud eile atá ar an seinnliosta. Ní mór iad a sheinm ag príomhuaireanta an lae...” – Rannpháirtí uimh. 24, bean, ealaíontóir

“...Is é an jab atá againn iarracht a dhéanamh an oiread éisteach agus is féidir a choinneáil...is gníomh cothromaíochta é i gcónaí” – Rannpháirtí uimh. 26, bean, ionadaí stáisiúin raidió neamhspleách áitiúil

“Tá sé tábhachtach a aithint nach mbíonn sé chomh díreach ar aghaidh i gcónaí le cinneadh, ‘Ó, bhuel táim ag roghnú taibheoir faoi stiúir fear thar thaibheoir faoi stiúir ban’ – is minic a bhíonn a lán rudaí eile i gceist.” – Rannpháirtí uimh. 19, fear, páirtí leasmhar i dtionscal an cheoil

“Léiríonn an speisialtóir... Sílim go bhfuil siad imithe beagán, agus ón méid is féidir liom a fheiceáil tá go leor de na stáisiúin tar éis fáil réidh lena gcuid seónna, rud atá ina chaillteanas...Is é sin an chéad áit a bhfaighidh daoine nua am craolta.” – Rannpháirtí uimh. 31, fear, ionadaí stáisiúin raidió náisiúnta

- Thairis sin, tháinig réimse fachtóirí chun cinn mar fhachtóirí a raibh tionchar acu ar roghanna clársceidealaithe:
 - *Am an lae*: Rinne go leor rannpháirtithe tagairt dó seo mar thionchar ar an gcineál ceoil a sheinntear. Mar shampla, dúirt roinnt mhaith rannpháirtithe go mbreathnaíonn formhór na stáisiún ar 7am-7pm mar ‘phríomh-am’, agus mar sin gur dócha go ndíreodh an ríomhchlárú ar cheol a raibh an-tóir air. Thagair roinnt mhaith ealaíontóirí ban dá gceol nach raibh á sheinm ach amháin le linn “athrú na reilige” tar éis 10pm agus roimh 7am, nuair a bhíonn líon an lucht féachana níos ísle de ghnáth. Mhol roinnt mhaith rannpháirtithe eile go hindíreach gur lú a sheinntear ceol ó ealaíontóirí baineanna Éireannacha ag stáisiúin toisc go mbíonn sé níos “turgnamhach” nó “nideoige” de ghnáth, rud a d’fhéadfadh a bheith mar thoradh air gur lú a sheinntear é nó nach seinntear é ag amanna príomha i rith an lae.
 - *Seinnliostú*: Dúirt roinnt mhaith rannpháirtithe gur dócha go mbeidh seinmliostaí coimeádaithe ag stáisiúin tráchtála atá mar chuid de Ghrúpa Raidió, rud a d’fhéadfadh a chiallaíonn gur lú an seans go n-aercheolfaidh ealaíontóirí mná atá ag teacht chun cinn nó nach bhfuil chomh seanbhunaithe iad. De rogha air sin, mhol roinnt mhaith rannpháirtithe gur chiallaigh cur chuige láraithe ‘ar fud an bhoird’ maidir le cláir cheoil ó Ghrúpaí Raidió go raibh deis ann cion an cheoil ó mhná a chraoltar ar fud na stáisiún sin a mhéadú le chéile.
 - *Ról na sainchlár*: Rinne roinnt rannpháirtithe tagairt don ról a bhíonn ag sainchláir agus ag a láithreoirí san aer-am a leithdháileann mná, agus ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn go háirithe, ar an gceol. Mhol na rannpháirtithe gur dhócha go ndéanadh a láithreoirí coimeádaíocht ar shainchláir agus go ndíreofaí níos mó ar ealaíontóirí ‘briste’ agus/nó go mbeadh cineálacha éagsúla ceoil le feiceáil iontu. Dúirt rannpháirtí amháin go bhfuil níos lú sainchlár ann anois nó go bhfuil siad le feiceáil níos déanaí, de réir mar a bhogann stáisiúin raidió ó bheith ina “bhlaisteoirí” agus is iondúil go mbíonn siad i bhfabhar aschuir tráchtála níos iontaofa.

“Is margadh níos lú muid [Éire], is linn tallann níos lú muid agus.... ní féidir linn dul san iomaíocht leis na gníomhartha móra idirnáisiúnta.” – Rannpháirtí uimh. 15, fear, ionadaí ó thionscal an cheoil

“...Acmhainn de chineál éigin níos fearr do stáisiún...faoi láthair is cosúil go bhfuil an dualgas iomlán ar na healaíontóirí a gcuid ceoil a chur amach agus, i ndáiríre, is chun leasa an raidió é” – Rannpháirtí uimh. 7, bean, ealaíontóir

“...Mura bhfuil tú i d’ealaíontóir mná seanbhunaithe in Éirinn cheana féin, beidh sé an-deacair ealaíontóirí ban nua a bhriseadh.” – Rannpháirtí uimh. 21, geallsealbhóir i dtionscal an cheoil, fear

- *Treochtaí séanra agus ceoil:* Dúirt roinnt mhaith rannpháirtithe go mbeidh tionchar ag an séanra agus treochtaí ceoil ar an méid ama a leithdháiltear ceol ó mhná ar an raidió agus go n-athróidh sé sin ó stáisiún go stáisiún. Mar shampla, tá roinnt mhaith stáisiún suite chun seánraí ar leith a sheinm, agus braitheann daoine eile an gá atá le séanra nó luas an cheoil a chur in oiriúint ag brath ar am an lae agus ar an lucht féachana.
- *Ealaíontóirí idirnáisiúnta i gcoinne ealaíontóirí Éireannacha:* Dúirt go leor rannpháirtithe (ionadaithe ó stáisiúin raidió agus ó thionscal an cheoil den chuid is mó) go bhfuil mná na hÉireann san iomaíocht anois i réimse níos domhandaithe, áit a mbíonn ceol ardcháilíochta, ardphróifíle ag ealaíontóirí idirnáisiúnta atá oiriúnach do mhargadh na hÉireann.
- *Lipéid cheoil agus PR:* D’ardaigh roinnt rannpháirtithe ról na lipéad taifid agus na ngníomhairí. Mheas roinnt mhaith rannpháirtithe go raibh tionchar ag lipéid taifeadta ar an gceol a sheinn stáisiúin raidió. Dúirt daoine eile gur ghnách le lipéid taifeadta tuiscint a fháil ar conas ealaíontóirí agus a gceol a chur i láthair go héifeachtach do stáisiúin raidió, rud a d’fhág go raibh níos mó ama aeir ag na healaíontóirí sin.
- *Próifíl ealaíontóirí:* Moladh ó roinnt rannpháirtithe nach mór próifíl sách ard a bheith ag ealaíontóirí anois chun iad a sheinm ar raidió na hÉireann (seachas seónna speisialaithe nó sliotáin atá tiomnaithe d’ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn), agus go léiríonn an raidió ceol a bhfuil tóir air cheana féin, seachas ceol nua “briseadh”. Déantar tuilleadh plé air sin i Roinn 5. Dúirt roinnt mhaith ionadaithe stáisiúin raidió nach bhfuil sé de chumas acu taighde a dhéanamh agus, ar an gcúis sin, tá sé tábhachtach go gcuirfeadh ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn iad féin i láthair go hiomchuí agus go ndéanfadh siad iad féin a ‘phacáistiú’ chun nochtadh a fháil nó chun a bpróifíl a fheabhsú.

4. Ceol a bheith ar fáil d'ealaíontóirí mná na hÉireann

“Is rud sicín agus ubh é, ní raibh go leor ealaíontóirí mná maithe ar leibhéal ard táirgeachta...Ach tá sé sin ag athrú anois...ní hé nach raibh na healaíontóirí ann, ní raibh go leor infheistíochta iontu.” – Rannpháirtí uimh. 21, páirtí leasmhar fireann, i dtionscal an cheoil

“...Is imreoir mór fós é [Radio], ach ní sinne na foinsí ina bhfuil daoine ag teacht ar cheol nua anois.” – Rannpháirtí uimh. 17, fear, ionadaí stáisiúin raidió grúpa náisiúnta

“...Is cinnte go bhfuil sé i bhfad níos éasca [Paireacht inscne san aer-am] a bhaint amach anois ná mar a bhí 20 bliain ó shin. Sa mhéid sin, tá méadú ollmhór tagtha ar líon na n-ealaíontóirí mná...” – Rannpháirtí uimh. 19, páirtí leasmhar i dtionscal an cheoil, fear

- Rinne go leor rannpháirtithe tagairt do cheol a bheith ar fáil ag ealaíontóirí ban na hÉireann, agus roinnt mhaith acu ag moladh nach bhfuil dóthain ceoil ardchaighdeán ar luach ard táirgeachta ar fáil ag ealaíontóirí bainearna na hÉireann a ligfeadh do stáisiúin ceol ó mhná a chur chun cinn. Dúirt roinnt ionadaithe ó stáisiúin raidió nó ó thionscal an cheoil gur mian leo tuilleadh ceoil a sheinm le healaíontóirí ban na hÉireann, ach nach raibh sé seo ar fáil nó gur chuir cáilíocht an méid a bhí ar fáil teorainn lena gcumas é sin a dhéanamh.
- Chuir roinnt mhaith rannpháirtithe eile (ealaíontóirí nó ionadaithe eagraíochtaí abhcóideachta agus eagraíochtaí i dtionscal an cheoil den chuid is mó) a mhalairt de thuairim in iúl freisin, a mhol go bhfuil réimse leathan ceoil ar ardchaighdeán ar fáil ó ealaíontóirí ban na hÉireann, agus nach bhfuil stáisiúin teoranta sa rogha atá acu.
- Thug roinnt mhaith rannpháirtithe le fios gur fhág ardchaighdeán an cheoil a bhí ar fáil ó ealaíontóirí idirnáisiúnta go raibh ealaíontóirí na hÉireann faoi mhíbhuntáiste, rud a chuaigh i bhfeidhm ar a n-am craolta. Measadh go raibh an míbhuntáiste sin ann mar gheall ar go leor ealaíontóirí idirnáisiúnta a bheith ó thíortha a bhfuil ‘linn tallainne’ níos mó acu (amhail an Bhreatain, SAM agus an Fhrainc) agus rochtain níos fearr ar bhonneagar taifeadta agus táirgthe. Ar an gcuma chéanna, rinne roinnt mhaith rannpháirtithe tagairt do chodanna eile den éiceachóras léirithe ceoil mar ról i múnú infhaighteacht ceoil ag mná in Éirinn. Dúirt rannpháirtí amháin, mar shampla, go raibh easpa bonneagair taifeadta agus léirithe ann d’ealaíontóirí chun an ceol ardchaighdeán a theastaíonn chun dul san iomaíocht in Éirinn agus go hidirnáisiúnta a tháirgeadh. Cé gur tugadh faoi deara gur bhain sé seo le gach ealaíontóir Éireannach, mhol an rannpháirtí go dtacódh bonneagar níos fearr go díreach le craoladh ceoil ag mná ar an raidió.

- Luaigh roinnt rannpháirtithe ionadaíocht na mban i réimsí eile an cheoil agus na meán freisin, agus roinnt mhaith acu ag moladh go dtacódh níos mó ban i dtáirgeadh ceoil le healaíontóirí ban chun ceol a chruthú. Mhol daoine eile go raibh tionchar ag inscne láithreoirí raidió agus cinnteoirí i stáisiúin raidió ar roghanna clár, agus go gcuirfeadh níos mó banláithreoirí ceoil agus cinnteoirí ceol chun cinn níos mó ag ealaíontóirí baineanna na hÉireann.
- Luadh ról earnáil an cheoil bheo maidir le tacú le rannpháirtíocht idir ealaíontóirí agus lucht féachana go minic le linn agallamh, agus bhreathnaigh roinnt mhaith rannpháirtithe ar sheónna raidió agus ar sheónna beo mar sheónna nasctha nó sineirgisteacha i gcraoladh ceoil ag mná in Éirinn.

5. Suíomh an raidió i dtírdhreach na meán

“Is cuid bheag é an raidió i dtionscal an cheoil i gcoitinne, agus ní mór ionadaíocht, bíodh sí ina hionadaíocht bhaineann, ina héagsúlacht, ina hionadaíocht ar mhionlaigh, etc., a chur san áireamh ar an macraileibhéal ar fud phobal na [meán].”
– Rannpháirtí uimh. 22, fear, ionadaí stáisiúin raidió seirbhíse poiblí

“Tá sé [raidíó] ollmhór mar thionscnóir...b’fhéidir gurb é an meán is tábhachtaí é, mar chumadóir, toisc gurb é an t-aon mheán amháin é a thugann tús áite do na chuasa seachas do na súile”
– Rannpháirtí uimh. 9, bean, ealaíontóir

- Mheasgo leor rannpháirtithe nach é ról an raidió an ról a bhí aige san am atá thart. Ina ionad sin, tugann siad le fios gur cuid amháin de tírdhreach níos leithne na meán é, agus cé go bhfuil ról aige i gcur chun cinn an cheoil ní hé an t-aon toisc a mbíonn tionchar aige ar chur chun cinn cheol agus/nó cheol na hÉireann a bhíonn á sheinm ag mná. Ina áit sin, tugadh faoi deara go raibh an raidió ann in éiceachóras ina bhfuil seirbhísí sruthú (mar Spotify) forleathan, agus bíonn tionchar ag earnáil an cheoil bheo agus ag meáin eile ar infhaighteacht ceoil ag ealaíontóirí ban.
- Dúirt roinnt rannpháirtithe nach ngníomhaíonn an raidió nó nach ngníomhaíonn sé a thuilleadh mar ‘bhlasadóir’ maidir le ceol nua nó ceol atá ag teacht chun cinn a chur chun cinn, mar a rinne sé roimhe seo. Dúirt rannpháirtí amháin go raibh an raidió “imoibríoch” agus go raibh sé ag seinm ceoil a bhfuil tóir air cheana féin, seachas ceol nua a bhriseadh.
- Cuireadh a mhalairt de thuairim in iúl freisin, agus luaigh roinnt rannpháirtithe gur féidir leis an raidió ról a imirt maidir le lucht féachana a chur in aithne don cheol, agus gur féidir le stáisiúin ‘gné fhionnachtana’ a sholáthar maidir le ceol. Moladh gur féidir leis an raidió ceol nua agus éagsúil a choimeád agus a chur i láthair lucht féachana ar bhealach nach bhféadfadh seirbhísí sruthú. Sa chomhthéacs seo, rinne roinnt mhaith rannpháirtithe tagairt d’iarrachtaí sa Bhreatain cothromaíocht inscne a bhaint amach sa cheol a sheinntear ar an raidió. Rinne na rannpháirtithe tagairt, go háirithe, d’iarrachtaí stáisiúin raidió an BBC ceol nua agus ceol atá ag teacht chun cinn a chraoladh, amhail BBC Sounds. Rinne roinnt mhaith rannpháirtithe tagairt shonrach do bhunachar sonraí uaslódála a d’úsáid an BBC (áit ar féidir le healaíontóirí a gcuid ceoil a uaslódáil) agus measadh gur tacaíocht é seo d’ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn agus d’ealaíontóirí neamhspleácha ar mian leo a gcuid ceoil a roinnt. Dúirt go leor ealaíontóirí freisin gur craoladh a gcuid ceoil ar stáisiúin an BBC, ach nach bhfuair siad am craolta comparáideach ar stáisiúin na hÉireann.

6. Na príomhghníomhaithe agus na ról atá acu

“...Toilteanas roinnt stáisiún raidió an comhrá sin a bheith acu ar chor ar bith... is spreagadh é chun teacht le chéile, chun é sin a dhéanamh difriúil le chéile” – Rannpháirtí uimh. 11, ionadaí mná, ionadaí ó thionscal an cheoil

“...Tá sé tábhachtach d’éadach a chur in oiriúint don stáisiún raidió, ach ní dóigh liom gur cheart do stáisiún ‘gan é a chomhlíonadh’...” – Rannpháirtí uimh. 10, geallsealbhóir baineann, geallsealbhóir i dtionscal an cheoil

“Sílím go gcaithfidh tú é a chur ar bhonn foirmiúil má theastaíonn an gealltanas uait – mar mura bhfuil sé foirmiúil, cruthóidh siad [stáisiún raidió] bealach gan é a dhéanamh.” – Rannpháirtí uimh. 13, páirtí leasmhar i dtionscal an cheoil, bean

Ról na stáisiún raidió

- Mhol roinnt mhaith rannpháirtithe go bhfuil stáisiún PSB ag déanamh iarracht ar leith cothromaíocht inscne a bhaint amach ina gcláir cheoil, agus réimsí eile.
- D’aithin formhór na rannpháirtithe go bhfuil gach stáisiún raidió faoi réir cúinsí tráchtála nó go bhfuil siad á dtiomáint ag roghanna lucht féachana, ach tugadh faoi deara go bhfuil sé seo ábhartha go háirithe do Ghrúpaí Raidió agus do stáisiún neamhspleácha.
- Thagair go leor rannpháirtithe do dhúshláin a d’fhéadfadh a bheith roimh stáisiún raidió dá bhforchuirfí ceanglais rialála bhreise orthu, agus luaigh roinnt rannpháirtithe gur cheart go mbreithneofaí le haon bhearta nó ceanglais bhreise atá dírithe ar cheol a chraoladh ag mná ar an raidió an iliomad stáisiún tosca rialála agus tráchtála a cheanglaítear cheana féin a chomhlíonadh.
- Mhol roinnt mhaith rannpháirtithe go bhféadfadh cumas na stáisiún ceanglais bhreise a chomhlíonadh a bheith éagsúil, agus go bhféadfadh sé go mbeadh deacrachtaí ag stáisiún bheaga neamhspleácha dá mbeadh gá le hacmhainní breise (amhail foireann).
- Dúirt roinnt mhaith rannpháirtithe freisin, áfach, cé gur cheart machnamh a dhéanamh ar an gcomhthéacs ina n-oibríonn stáisiún raidió, nár chúis mhaith é sin chun stáisiún a ligean ‘as an gcrúca’ maidir le ceol a chraoladh ag mná.
- Dúirt roinnt mhaith rannpháirtithe go raibh sé tábhachtach feasacht a mhúscailt le stáisiún raidió maidir leis an ngá atá le cothromaíocht inscne in am craolta ceoil, nó gur cheart do stáisiún a bheith i gceannas ar réitigh a fhorbairt chun ceol na mban ar an raidió a chur chun cinn nó a bheith páirteach iontu. I measc na moltaí chun é sin a dhéanamh bhí rannpháirtíocht dhíreach ag an gCoimisiún le stáisiún raidió agus soláthar oiliúna maidir le claontacht neamh-chomhfhiosach.
- Luaigh roinnt rannpháirtithe freisin gur cheart go mbeadh luas an dul chun cinn a bhfuiltear ag súil leis ó stáisiún raidió mar bhonn eolais do bhreithniú aon bheart nó ceanglas. Thug roinnt mhaith rannpháirtithe dá n-aire go bhféadfadh gá a bheith le hathrú de réir a chéile chun ligean do stáisiún raidió ceol ag mná a chur chun cinn ar bhealach níos fearr agus a áirithiú ag an am céanna gur féidir leo leanúint de cheanglais phraiticiúla, fhioscacha nó bheartais éagsúla a chomhlíonadh.

“Is é an rud ba cheart dúinn a bheith á dhéanamh ná bonneagar a chur i bhfeidhm do...bhanealaíontóirí Éireannacha ar fud cheol na hÉireann a ligeann dóibh a bhfuaim a fhás, a fhorbairt agus a ghairmiúlú a chuireann ina háit níos fearr iad [ionas] nuair a bhíonn siad ag cur a n-amhráin i láthair ar an raidió, go bhfuil a n-amhráin láidir go leor, go bhfuil siad léirithe go maith... agus go dtugann siad i bhfad níos mó deiseanna dóibh a gcuid amhrán a chur ar an raidió.” — Rannpháirtí uimh. 22, fear, ionadaí stáisiúin raidió seirbhíse poiblí

“Sílím go bhfuil suí síos comhoibritheach agam le raidió na hÉireann agus a rá ‘níl an méid atá ar siúl ar na figiúirí go hiontach’” — Rannpháirtí uimh. 26, bean, ionadaí stáisiúin raidió neamhspleách áitiúil

“...Sílím go mb’fhéidir mura bhfaighimid ár dteach chun gur cheart bagairt na rialála [breise] a bheith ann... is minic a bhíonn iarmhairtí neamhbheartaithe ag baint leis na rudaí sin.” — Rannpháirtí uimh. 27, fear, ionadaí stáisiúin raidió seirbhíse poiblí

- Luaigh roinnt mhaith rannpháirtithe go bhféadfadh stáisiúin a bheith ag déanamh iarrachtaí cheana féin ceol a chraoladh ag mná, agus gur cheart dóibh é sin a thaispeáint nó béim a leagan air.
- Thagair roinnt rannpháirtithe i gcatagóirí éagsúla do ról an raidió i gcur chun cinn cheol na hÉireann, agus dúirt roinnt mhaith acu go bhfuil ‘freagracht’ chultúrtha ag stáisiúin chun ceol na hÉireann a chur chun cinn (lena n-áirítear ceol ó mhná).

Ról an tionscail

- Dúirt roinnt mhaith rannpháirtithe go dteastaíonn tacaíocht ó thionscail an cheoil agus na meán ó ealaíontóirí baineanna Éireannacha chun a bpróifíl a fhorbairt agus cáilíocht a gcuid ceoil a neartú, chun níos mó deiseanna a sholáthar dá gceol a sheinm ar an raidió.
- Thagair roinnt mhaith rannpháirtithe do 2FM Rising (tionscnamh de chuid 2FM), agus Irish Music Month (tionscnamh de chuid Hotpress, Independent Broadcasters of Ireland agus An Coimisiún, le rannpháirtíocht ó stáisiúin raidió), a mheas siad a bheith ina samplaí de stáisiúin ina gcraoltar ceol le healaíontóirí baineanna agus ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn. Rinne roinnt rannpháirtithe tagairt freisin do Sheachtain Cheoil na hÉireann mar shampla de thionscnamh a bhaineann paireacht inscne amach agus a chuireann ealaíontóirí Éireannacha atá ag teacht chun cinn i láthair.

Ról an Rialtóra

- Chuir go leor rannpháirtithe in iúl nach raibh siad ar an eolas faoi thacaíochtaí rialála roimhe seo nó atá ann cheana maidir le craoladh ceoil ag mná ar an aer. Mar sin féin, bhí roinnt rannpháirtithe ar an eolas faoi thionscnaimh nó gníomhaíochtaí comhionannais inscne a rinne Coimisiún na Meán nó a réamhtheachtaí, an BAI, agus thagair siad do shamplaí díobh. Mar shampla, luaigh roinnt rannpháirtithe an scéim Sound & Vision mar shampla de thionscnamh rathúil sa réimse seo.
- Mheas go leor rannpháirtithe, mar an Rialtóir, go bhfuil freagracht ar Choimisiún na Meán ionchais a leagan síos agus treoir a thabhairt maidir le craoladh ceoil ag mná ar an raidió. Bhí tuairimí éagsúla ag na rannpháirtithe, áfach, maidir le ról Choimisiún na Meán ó thaobh na hionchais sin a shocrú agus/ nó a fhorfheidhmiú.

“Ní mór ionchas agus spreagadh a bheith ann... Níl ról eagarthóireachta ag [An Choimisiún] maidir leis an méid atá le craoladh a insint dóibh, ach is é an rud is féidir linn a dhéanamh iad a spreagadh chun cláir a bhfuil níos mó éagsúlachta ag baint leo a chraoladh” – Rannpháirtí uimh. 6, bean, foireann an Choimisiúin

“...Chun díograis a fháil ón earnáil, is dócha go mbeadh ort a bheith ar an eolas faoi na páirceanna iomaíochta éagsúla a bhfuil roinnt stáisiún iontu, i gcomparáid le stáisiún eile.” – Rannpháirtí uimh. 25, bean, foireann de chuid an Choimisiúin.

“...Ní mór don tionscal raidió i gcoitinne... teacht ar réiteach [chun cothromaíocht inscne a bhaint amach], nó ní mór dóibh a bheith páirteach i réiteach...” – Rannpháirtí uimh. 23, ionadaí mná, ionadaí ó thionscal an cheoil

“Sílim dá mbeimis chun rud chomh hamh céanna a thabhairt isteach mar chuóta go bhféadfá níos mó den rud céanna a fháil... ní gá go dtabharfadh sé raon níos leithne ceoil arna chumadh agus arna sheinm ag mná do lucht féachana” – Rannpháirtí uimh. 5, bean, foireann an Choimisiúin

“Sílim gur gá dreasacht éigin nó cuóta de chineál éigin a bheith ann chun...” – Rannpháirtí uimh. 24, bean, ealaíontóir

- Mhol roinnt mhaith rannpháirtithe gur cheart don Choimisiún ceanglais a leagan síos maidir le cion an cheoil ó mhná ar cheart do stáisiún raidió aeráil a dhéanamh orthu. Mhol daoine eile gur cheart don Choimisiún spreagadh agus tacaíocht a thabhairt do chraoladh ceoil ag mná ar an aer, agus ag an am céanna ligean do stáisiún raidió a neamhspleáchas eagarthóireachta a choinneáil.
- Thagair go leor rannpháirtithe don ghá atá le fócas rialála a bheith á threorú ag cur chuige comhionannais, éagsúlachta agus cuimsithe.
- Rinne roinnt rannpháirtithe tagairt do straitéis an Choimisiúin maidir le hInscne, Comhionannas, Éagsúlacht agus Cuimsiú (GEDI) a foilsíodh le déanaí agus thug siad dá n-aire gur cheart go bhfeidhmeodh sé sin mar threoir do stáisiún raidió chun cothromaíocht inscne a chur chun cinn in am craolta an cheoil.
- Thagair go leor rannpháirtithe d’fhorbairt fhéideartha na mbeart rialála chun craoladh ceoil na mban ar an raidió a chur chun cinn níos fearr. Mar sin féin, d’fhéadfadh tuairimí suntasacha a bheith ann maidir le foirm na mbeart sin, agus go háirithe idir grúpaí páirtithe leasmhara.
- Mhol roinnt rannpháirtithe go raibh gá le ceanglais níos déine maidir le cothromaíocht inscne chun a áirithiú gur sheinn mná cion níos mó ceoil ar an raidió. Ba ó chatagóirí ionadaíochta na n-ealaíontóirí agus na n-eagraíochtaí abhcóideachta den chuid is mó a tháinig na rannpháirtithe sin.
- Cé gur thagair roinnt rannpháirtithe do chuótaí foirmiúla inscne atá i bhfeidhm sa Fhrainc, bhí sé suntasach gur luaigh formhór na rannpháirtithe a cuireadh faoi agallamh nár cheap siad go rachadh cuótaí inscne ná bearta comhchosúla chun tairbhe do mhná ceol a chraoladh ar raidió na hÉireann. Dúirt go leor acu gur chreid siad go mbeadh iarmhairtí neamhbheartaithe mar thoradh ar chuóta inscne a thabhairt isteach don cheol ar an raidió (amhail cion níos mó athrá ó ealaíontóirí baineanna idirnáisiúnta agus seanbhunaithe/leagáideacha), seachas raon níos éagsúla ceoil a chraoladh ó éagsúlacht níos mó ealaíontóirí baineanna Éireannacha.
- Mar sin féin, d’aontaigh go leor rannpháirtithe i ngach catagóir páirtithe leasmhara go bhfuil gá le bearta rialála chun tacú le cur chun cinn an cheoil ag mná.
- Rinne roinnt rannpháirtithe tagairt do pholasaithe cláir atá ann cheana a leagann riachtanais ar am craolta ceoil, agus a athraíonn ó stáisiún go stáisiún. Thug na rannpháirtithe sin dá n-aire nach mór beartais den sórt sin a mheas mar chuid d’aon bheart nó ceanglas breise.

7. Príomhchumasóirí

“...D’fhéadfadh sé go mbeadh gá le níos mó comhrá idir daoine a dhéanann mo phost, agus daoine a dhéanann an ceol i ndáiríre.” – Rannpháirtí uimh. 26, bean, ionadaí stáisiúin raidió neamhspleách áitiúil

“...Ó thaobh na hÉireann de, [d’ealaíontóirí fireanna agus baineanna araon], tá beagán eolais nó tuisceana ann maidir le conas tú féin a chur amach.” – Rannpháirtí uimh. 17, ionadaí stáisiúin raidió grúpa náisiúnta fireann

“...Baineann an píosa níos mó le dul ar aghaidh ‘ceart go leor, an bhfuil rud éigin ann a chabhróidh le taifeadadh na hÉireann a chothú, ealaíontóirí ban na hÉireann, déanamh níos fearr ar an iomlán’ – agus ansin a chuidíonn le stáisiún raidió iad a sheinm.” – Rannpháirtithe uimh. 19, páirtí leasmhar fireann, tionscal an cheoil

“Spásanna staidéir do mhná, is iomaí rud is féidir a dhéanamh ansin...is fir is mó a réachtálann spásanna staidéir agus d’fhéadfadh sé a bheith deacair dul isteach mar bhean.” – Rannpháirtí uimh. 18, bean, ealaíontóir

Tacaíochtaí d’ealaíontóirí agus do na meáin

- Mheas go leor rannpháirtithe go bhfuil gá le tuilleadh tacaíochtaí chun ceol na mban ar an raidió a chur chun cinn, agus mhol roinnt mhaith acu gur cheart tacaíochtaí a dhíriú ar chabhrú le healaíontóirí mná Éireannacha (agus le healaíontóirí ó chúlraí éagsúla) a gcuid ceoil a sheinm ar an raidió. Áiríodh ar na moltaí ceardlanna a chur ar fáil chun cabhrú le healaíontóirí a bpróifíl a fhorbairt agus iad féin a “phacáistiú” lena gcuid i láthair do stáisiún raidió, chomh maith le hinfheistíocht i dtáirgeadh ceoil chun ligean d’ealaíontóirí ban na hÉireann dul in iomaíocht le gníomhartha níos rathúla nó le gníomhartha idirnáisiúnta eile.

Comhoibriú

- Rinne go leor rannpháirtithe i ngach catagóir páirtithe leasmhara tagairt don tábhacht a bhaineann le comhoibriú ar fud na hearnála chun craoladh ceoil ag mná ar aer a chur chun cinn ar bhealach níos fearr, chomh maith le tacú le comhionannas, éagsúlacht agus cuimsiú ar bhonn níos leithne.
- Mheas roinnt mhaith rannpháirtithe go bhfuil sé ‘éagórach’ a bheith ag súil gur ar stáisiún raidió amháin atá an fhreagracht ceol ó mhná a chur chun cinn agus, toisc gur cuid de thírdhreach níos leithne na meán in Éirinn iad, gur cheart go mbeadh páirtithe leasmhara eile san earnáil rannpháirteach freisin i dtacú leis an bhfócas sin.
- Rinne roinnt mhaith rannpháirtithe tagairt freisin do na tairbhí a d’fhéadfadh a bheith ag comhar trasearnála maidir le dea-chleachtais a chomhroinnt agus rannpháirtíocht níos leithne le lucht féachana a spreagadh.
- Thagair roinnt rannpháirtithe do ról an ghníomhaíochais maidir le comhionannas inscne a chur chun cinn sa cheol in Éirinn. Thagair rannpháirtithe do chomhchoistí ceoil feiminigh, mar Why Not Her? Fair Plé agus Sounding the Feminists, atá ag coinneáil brú ar thionscal an cheoil in Éirinn, rud a fhágann go bhfuil feasacht níos mó ann ar an ngá atá le comhionannas inscne sa tionscal.
- Thagair rannpháirtí amháin freisin do ghníomhaíochas domhanda amhail an ghluaiseacht ‘Me Too’ mar ról chun béim a leagan ar chomhionannas inscne agus chun athrú a spreagadh i raon earnálacha.
- Thug roinnt mhaith rannpháirtithe dá n-aire, cé go raibh ról ag comhchoistí agus ag gníomhaíochas maidir le feasacht a mhúscailt agus comhionannas inscne a chur chun cinn i dtionscail an cheoil agus na meán, go bhfuil gá le tuilleadh iarrachtaí foirmiúla chun athrú níos fadtéarmaí a áirithiú.

*“Táim an-aireach faoi na
hiarrachtaí atá á ndéanamh
chun líon daoine a mhéadú,
sílim nach dtugann sé sin
léargas iomlán ar an scéal...”*
— Rannpháirtí uimh. 11,
ionadaí mná, ionadaí ó
thionscal an cheoil

*“Teastaíonn na sonraí crua
uainn...Ní mór a bheith ar
an eolas faoi na cúiseanna
cultúrtha nó airgeadais nó
sistéamacha atá ann mar
gheall ar ghannionadaíocht
ealaíontóirí baineanna,
lena n-áirítear ealaíontóirí
baineanna Éireannacha.”* —
Rannpháirtí uimh. 12, fireann,
foireann an Choimisiúin

Sonraí

- Bhí roinnt rannpháirtithe den tuairim go raibh tábhacht ag baint leis an teacht atá ar shonraí chun comhionannas inscne a chur chun cinn i dtionscal an cheoil agus na meán, agus chun an dul chun cinn sa réimse sin a thagarmharcáil agus a chur i gcomparáid. Thagair roinnt mhaith rannpháirtithe d’fhianaise starógach ar ionadaíocht an cheoil ag mná, agus luaigh rannpháirtithe eile taighde a d’fhoilsigh eagraíochtaí amhail Why Not Her? mar léiriú ar an gcion íseal d’aer-am a leithdháileann mná ar fud an raidió ar cheol. Mar sin féin, thug roinnt rannpháirtithe dá n-aire, cé go bhfuil siad úsáideach chun forléargas a thabhairt, nach sonraí ‘oifigiúla’ iad formhór na sonraí foilsithe atá ann cheana agus go mb’fhéidir nach léiríonn siad méid iomlán an cheoil ó mhná ar an raidió.
- Mhol roinnt mhaith rannpháirtithe go bhféadfaí tuilleadh anailíse a dhéanamh ar chion an cheoil ó mhná ar an raidió, chun faireachán a dhéanamh ar an dul chun cinn sa réimse sin. Mar sin féin, bhí tuairimí éagsúla ann maidir le cé a bheadh freagrach as córas den sórt sin a chur chun feidhme.
- Thagair roinnt mhaith rannpháirtithe do thuairisceáin a thaifeadh, amhail iad siúd a cuireadh ar ais chuig Eagraíocht Chearta Ceoil na hÉireann (IMRO) nó chuig Taibheoirí Ealaíontóirí Taifeadta (RAAP), mar bhealach féideartha chun monatóireacht a dhéanamh ar chion an cheoil ag mná ar an raidió. Tugadh faoi deara nach ceanglas é sonraí maidir le hinscne a áireamh agus, dá bhrí sin, d’fhéadfadh bearnaí a bheith san fhaisnéis a chuirtear ar fáil do na comhlachtaí sin faoi láthair.
- Ina theannta sin, chuir roinnt mhaith rannpháirtithe in iúl go raibh imní orthu faoi na hacmhainní a bheadh ag teastáil dá gceanglófaí ar stáisiúin raidió tuairisc a thabhairt ar a gcothromaíocht inscne i gclársceidealú ceoil. Mhol roinnt mhaith rannpháirtithe freisin gur cheart machnamh a dhéanamh ar raon na gceanglas tuairiscithe atá déanta cheana féin ar stáisiúin.

Conclúidí

Cothromaíocht inscne ar an raidió agus tábhacht an chomhthéacs

Tá éagothroime inscne sa cheol a sheinntear ar an raidió. Mar sin féin, tá an comhthéacs casta agus tá go leor fachtóirí ann a théann i bhfeidhm ar chraoladh ceoil ar an raidió.

- Ar fud an ábhair go léir a ndearnadh anailís air, bhí ceol a léirigh ealaíontóirí baineanna aonair comhdhéanta de 26.7% agus b'ionann comhoibrithe ina raibh ionadaíocht ag mná agus 9.5% den am aeir. I gcomparáid leis sin, bhí ceol a léirigh ealaíontóirí aonair fireanna comhdhéanta de 34.3% ar fud an ábhair go léir a ndearnadh anailís air. Ceol a bhain le cumadóirí/údair bhaineanna a bhí in 51% den am aeir.
- Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, áfach, gur cosúil go bhfuil éagsúlacht mhór san am aeir a leithdháileann mná ar cheol ó stáisiún go stáisiún, ag brath ar chineál an stáisiúin, am an lae agus tosca mar sheánra ceoil agus náisiúntacht ealaíontóra.

Formáid agus cineál an stáisiúin:

- Tá roinnt stáisiúin dírithe ar cheol agus dá bhrí sin a thiomnaíonn níos mó dá gcuid ama chun ceol a sheinm, ná iad siúd nach bhfuil dírithe ar cheol agus a chuimsíonn céatadán níos mó de chineálacha eile ábhair ina gcláir laethúla (mar shampla caint, spórt, fóin, cúrsaí reatha, siamsaíocht, nuacht agus gnéithe, srl.) Tá difríocht idir stáisiúin freisin i dtéarmaí na riachtanas a eascraíonn as a gconarthaí craolacháin, a spriocghrúpa, agus na seánraí ceoil a ndíríonn siad orthu. Tugann sé seo le tuiscint go mb'fhéidir nach mbeadh sé simplí ceanglais aonfhoirmeacha a fhorchur agus, cé gur féidir dul chun cinn a dhéanamh agus gur cheart dul chun cinn a dhéanamh, beidh difríochtaí sna leibhéil dul chun cinn atá indéanta do stáisiúin éagsúla.

Sliotáin ama:

- Mhol roinnt rannpháirtithe nach seinnfí ceol ó mhná an oiread céanna i rith na sliotán i rith an lae agus a sheinnfí i rith na sliotán oíche, agus mhol siad go gcraolfaí ceol ó mhná níos mó ag amanna 'buaic' den lá, nuair is dóichí go nochtfaí lucht féachana dó. Mar sin féin, léirigh anailís ar ábhar an chláir go raibh ceol na mban á sheinm go cothrom ar fud na sliotán ama raidió.

- Dhírigh staidéir go dtí seo ar am aeir mar tháscaire ar fheidhmíocht i dtéarmaí dul chun cinn an cheoil ag mná ar an raidió. Tugann an taighde seo le fios, áfach, nach é seo ach tomhas feidhmíochta amháin, agus gur cheart táscairí eile cosúil le ham an chraolta, agus an comhthéacs ina gcraoltar é a mheas freisin. Maidir le comhthéacs, tugadh chun suntais sna torthaí, mar shampla, go bhféadfadh tionchar an-mhór a bheith ag láithreoir cláir a labhraíonn faoi cheol ealaíontóra agus/nó a chuireann agallamh ar ealaíontóir agus a sheinm ceoil i gcomhthéacs den sórt sin.

Seánra:

- Léiríonn torthaí an taighde go bhfuil níos mó ealaíontóirí ban le feiceáil ar fud roinnt seánraí (m.sh. pop), a bhféadfadh impleachtaí a bheith acu maidir le cothromaíocht inscne ar stáisiúin a dhíríonn ar chineálacha ceoil ar leith nó nideoige. Ní dhéanann an taighde iniúchadh ar an bhfáth go bhfuil níos mó ban i roinnt seánraí ná a chéile, ach léiríonn na torthaí gur saincheist í an chothromaíocht inscne sa cheol a shíneann thar aer-am raidió amháin.

Ealaíontóirí Éireannacha in aghaidh idirnáisiúnta

- Léiríonn torthaí go raibh ealaíontóirí ban idirnáisiúnta níos feiceálaí ná ealaíontóirí ban na hÉireann, agus moladh le linn agallaimh le rannpháirtithe go bhféadfadh sé seo a bheith mar gheall ar an tóir tráchtála atá orthu, rochtain ar acmhainní agus tacaíocht ó aisteoirí eile i dtionscal an cheoil (lasmuigh d'Éirinn de ghnáth) agus próifíl le lucht féachana in Éirinn agus níos faide i gcéin.

Comhoibriú ar fud thórdhreach na meán agus an cheoil

Tá comhoibriú ar fud thórdhreach na meán agus an cheoil níos leithne tábhachtach chun aghaidh a thabhairt ar chlaontacht, chun tacú le forbairt ealaíontóirí agus chun níos mó éagsúlachta, cothromais agus cuimsithe a spreagadh.

- Tugann torthaí agallaimh le fios go bhféadfadh claonadh tionchar a imirt ar a mhéid a sheinntear ceol ban ar an raidió, ach nach bhfuil sé seo sainiúil don raidió, mar is cosúil go bhfuil an claonadh forleathan i dtionscail na meán agus an cheoil i gcoitinne, in Éirinn agus go hidirnáisiúnta. Tá iarrachtaí díreacha á ndéanamh ag roinnt stáisiún raidió, agus ag tionscail an cheoil agus na meán i gcoitinne, chun aghaidh a thabhairt ar chlaontacht ach tá gá le comhoibriú níos mó chun níos mó dul chun cinn a dhéanamh sa réimse seo.
- Moladh le linn agallaimh nach féidir le stáisiún raidió ceol a sheinm ach atá ar fáil dóibh agus go bhfuil freagracht ar tionscail na meán agus an cheoil (amhail ardáin meán éagsúla, lipéid taifeadta, cuideachtaí PR, agus eile) craoladh an cheoil a dhéanann nó a chum mná a chur chun cinn ar bhealach níos fearr. D'áireofaí leis sin cúnamh a thabhairt d'ealaíontóirí ban atá ag teacht chun cinn ceol ardchaighdeán a tháirgeadh atá pacáistithe go cuí le haghaidh raidió, cabhrú le healaíontóirí ban próifíl developeir a chruthú nó a gcuid ceoil a chur chun cinn, agus bealaí tacaíochta a chur ar fáil d'ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn, lasmuigh d'am craolta raidió.
- D'fhéadfadh sé gurb é a bheadh i gceist le comhar trasearnála níos mó ná tionscnaimh atá ann cheana a mhéadú nó tionscnaimh nua a fhorbairt lena gcruthófar naisc a mbeidh tionchar acu idir ealaíontóirí, stáisiún raidió agus gníomhaithe i dtionscail an cheoil agus na meán.
- D'fhéadfadh ról a bheith ag Coimisiún maidir le comhoibriú a éascú agus a spreagadh, ach ní mór do ghníomhaithe eile i dtionscail na meán agus an cheoil páirt ghníomhach a ghlacadh sna hiarrachtaí chun aghaidh a thabhairt ar chlaontachtaí inscne níos leithne agus chun tacú le craoladh ceoil ag mná.

Cur chuige a bhunú: treoir agus ionchais shoiléire

Leagtar béim sa taighde ar an ngá atá le treoir agus ionchais shoiléire, chomh maith le cuntasacht.

- Is léir go bhfuil ról le himirt ag Coimisiún na Meán maidir le tacú le cothromaíocht inscne níos fearr in am craolta an cheoil agus í a spreagadh. Ba cheart go bhfeidhmeodh straitéis an Choimisiúin maidir le hInscne, Comhionannas, Éagsúlacht agus Cuimsiú (GEDI) a seoladh le déanaí mar ‘réalta thuaidh’ lena dtreoraítear iarrachtaí sa réimse sin.
- Fuarthas amach in agallaimh le rannpháirtithe go bhfuil an comhthéacs ina roghnaíonn stáisiúin ceol le haghaidh am aeir casta, agus go mbíonn tionchar ag raon tosca ar a gcinntí clársceidealaithe. Ba cheart, dá bhrí sin, aon bhearta chun tacú le cothromaíocht inscne níos fearr in am craolta an cheoil a bheith caolchúiseach mar is iomchuí.
- Ba cheart don Choimisiún soiléiriú a thabhairt ar a bhfuil sé ag súil leis ó stáisiúin maidir le craoladh ceoil ag mná. D’fhéadfaí é sin a dhéanamh ar bhealach solúbtha agus i gcomhairle le stáisiúin, ag féachaint dá gcineál, dá gconradh craolacháin fuaime, dá bhformáid agus do neamhspleáchas eagarthóireachta na stáisiún.
- Ba cheart a bheith cúramach gan timpeallacht rialála a chruthú a chuireann le saincheistanna reatha nó a spreagann cleachtais nach gcuireann craoladh ceoil ag mná ar an raidió chun cinn go substaintiúil.
- Tugtar le fios sna torthaí ó agallaimh le rannpháirtithe go bhféadfadh sé nach mbeadh tairbhe ag baint le cuótaí sonracha inscne in am craolta ceoil ar na cúiseanna seo a leanas:
 - Níl ach tomhas feidhmíochta amháin é an t-am eitlete amháin nach gcuireann an comhthéacs níos leithne san áireamh agus b’fhéidir nach táscaire iomchuí caolchúiseach é ar dhul chun cinn i dtreo an toraidh inmhianaithe
 - D’fhéadfaidís ualach riaracháin míchuí a chur ar roinnt stáisiún
- Ina ionad sin, dá dtabharfaí isteach próiseas trína ndéanadh stáisiúin raidió tuairisciú a dhéanamh ar a ngníomhaíochtaí agus ar a n-iarrachtaí i gcomhréir le treoir, d’fhéadfaí bealaí a bhunú i dtreo cothromaíocht inscne níos fearr in am craolta ceoil. Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar an dul chun cinn d’fhéadfaí machnamh a dhéanamh ag an gcéim sin ar chreat rialála a bhunú lena bhféadfaí Cód a fhorbairt lena gcuirfí oibleagáidí ar stáisiúin raidió.

Na hiarrachtaí agus an dul chun cinn atá déanta a aithint

Tá gá le gníomhaíocht chun tacú le cothromaíocht inscne in am craolta an cheoil, ach ba cheart feabhsuithe leanúnacha sa réimse sin a aithint agus a spreagadh chun dul chun cinn a dhreasú tuilleadh.

- Tugann torthaí ó anailís ábhair agus ó agallaimh le rannpháirtithe le fios go bhféadfaí feabhas a chur ar chothromaíocht inscne ar an raidió, ach cuireann siad chun suntais freisin go bhfuil iarrachtaí leanúnacha á ndéanamh chun ceol ó mhná ar an raidió a chur chun cinn, agus go bhfuil fonn orthu tuilleadh dul chun cinn a dhéanamh.
- Thug na hagallaimh le fios gur fachtóir í inscne a mheasann roinnt stáisiún raidió, cé gur minic a bhíonn cúinsí agus tosca eile mar bhonn eolais do chlár cheoil. Níor thagair aon ionadaithe stáisiúin raidió do bheartais fhoirmiúla ceoil maidir le hinscne le linn agallamh, ach rinne roinnt acu tagairt d'iarrachtaí chun cothromaíocht inscne a bhaint amach ina gclár raidió.
- Bhí samplaí ann freisin de ghníomhaíochtaí agus de thionscnaimh chun cothromaíocht inscne a chur chun cinn ar bhealach níos fearr in am craolta an cheoil, lena n-áirítear gníomhaíochtaí stáisiún, abhcóideacht ó chomhghrúpaí agus ó dhaoine aonair, agus tionchar na n-athruithe sóisialta i ndáil leis an méid a bhfuiltear ag súil leis faoin éagsúlacht agus faoin gcuimsiú.
- Cé go léirítear an gá atá le cothromaíocht inscne níos fearr in am craolta an cheoil sna torthaí ó shnáitheanna cainníochtúla agus cáilíochtúla an taighde seo, chuir agallaimh béim ar an tábhacht a bhaineann le cuimsitheacht, éagsúlacht agus trasnachas in am craolta an cheoil ar an iomlán. Chuir roinnt ionadaithe stáisiúin raidió béim ar éagsúlacht i gclár cheoil mar rud a dhéanann siad a ndícheall a léiriú sa cheol a roghnaíonn siad d'aer-am raidió.
- D'fhéadfaí na hiarrachtaí foirmiúla agus neamhfhoirmiúla atá á ndéanamh cheana ag stáisiúin chun tacú le cothromaíocht inscne in am aeir an cheoil a chomhtháthú i bpróiseas tuairiscithe, rud a d'fhágfadh go bhféadfaí aitheantas níos fearr a thabhairt d'iarrachtaí atá ann cheana agus d'iarrachtaí leanúnacha, chomh maith le dul chun cinn sa réimse seo amach anseo.

Rannpháirtíocht agus úinéireacht a chothú

Tá rannpháirtíocht idir réimse gníomhaithe tábhachtach chunfeasacht a mhúscailt, úinéireacht a spreagadh agus dul chun cinn a dhéanamh maidir le craoladh ceoil ag mná ar an raidió.

- Is cosúil gur réimse é an caidreamh idir ealaíontóirí baineanna Éireannacha (agus a mbainistíocht nó a n-ionadaíocht, nuair is ábhartha) agus stáisiúin raidió ar gá aird a thabhairt air. Leag rannpháirtithe agallaimh béim ar dhúshláin a bhaineann le comhroinnt agus fionnachtain an cheoil; go n-áireoidh stáisiúin ina n-aimsíonn ealaíontóirí baineanna ceol ina gcláir, agus go dtuigfidh ealaíontóirí (go háirithe ealaíontóirí nua agus ealaíontóirí baineanna atá ag teacht chun cinn) conas iad féin a chur chun cinn agus a gceol a ‘phacáistiú’ do stáisiúin. Seo a leanas roinnt céimeanna a d’fhéadfaí a ghlacadh chun aghaidh a thabhairt ar na dúshláin sin:
 - D’fhéadfadh soláthar ceardlann cabhrú le healaíontóirí a bpróifílí a fhorbairt agus le léiriú ceoil.
 - Bunachar sonraí uaslódálaí ceoil a bheith á fhorbairt ag stáisiúin raidió chun cabhrú le healaíontóirí nua a gcuid ceoil a uaslódáil. Ghlac roinnt stáisiún an cur chuige seo roimhe seo, agus tá an fhéidearthacht ann go nglacfar leis ar bhonn níos forleithne.
 - D’fhéadfadh stáisiúin treoir níos mionsonraithe a sholáthar maidir leis an gcaoi is fearr is féidir le healaíontóirí nuashonruithe a roinnt lena bhfoireann clársceidealaithe ceoil.
- Ina theannta sin, moltar go bhféadfadh stáisiúin raidió tosaíocht níos mó a thabhairt do chraoladh ceoil ag ealaíontóirí Éireannacha (baineann) nua agus atá ag teacht chun cinn. Luadh go raibh seónna speisialaithe, go háirithe, tábhachtach le linn agallamh chun lucht féachana a chur ar an eolas faoi ealaíontóirí atá ag teacht chun cinn agus faoi cheol nua ‘briseadh’.
- Níl ról ag Coimisiún comhairle a thabhairt maidir le hábhar cláir raidió nó cinntí eagarthóireachta ach d’fhéadfadh sé plé a éascú le stáisiúin raidió chun tacú le rannpháirtíocht agus úinéireacht sa réimse seo.

Faireachán, measúnú agus tuairisciú a dhéanamh ar dhul chun cinn

Beidh sé tábhachtach faireachán, measúnú agus tuairisciú a dhéanamh ar an dul chun cinn i dtreo cothromaíocht inscne níos fearr sa cheol ar an raidió chun léargas cuimsitheach náisiúnta a thabhairt, agus chun a áirithiú go n-aithneofar an iarracht agus an dul chun cinn go hiomchuí

- Léiríonn torthaí an taighde go bhfuil sonraí iontaofa agus cothrom le dáta mar bhonn agus mar thaca ag an measúnú ar dhul chun cinn maidir le cur chun cinn an cheoil ag mná ar an raidió.
- Tá tuairisciú cuimsitheach tábhachtach, agus sainaitníodh i snáithe anailíse ábhair an chláir den taighde seo bearnaí agus neamhréireachtaí a d'fhéadfadh a bheith sna sonraí atá ar fáil.
- Tá gá le tuairisciú níos fearr agus níos aonfhoirmí ar inscne chun measúnú cruinn a dhéanamh ar a mhéid a bhíonn ceol ó mhná le feiceáil ar an raidió. Ba cheart go n-áireofaí leis sin sonraí maidir le taibhithe ó dhaoine aonair, ó ghrúpaí agus ó chomhoibrithe, chun tuiscint a fháil ar an méid a chuireann ealaíontóirí baineanna le cineálacha éagsúla ceoil agus le cineálacha éagsúla stáisiún.
- Chun iomláine agus cruinneas na sonraí a fheabhsú, ba cheart, go hidéalach, faisnéis ón bhfoinse a bheith ag stáisiúin raidió, i.e. trí lipéid cheoil, gníomhairí agus bainisteoirí, nó ealaíontóirí agus grúpaí a dhéanann féintuairisciú ar a n-inscne, a náisiúntacht agus a seánra.
- Cé go bhfuil tábhacht le faireachán, measúnú agus tuairisciú feabhsaithe, ba cheart a bheith cúramach gan ró-ualach a chur ar stáisiúin agus ar ealaíontóirí a bhfuil ceanglais tuairiscithe acu. I bhfianaise na mbearnaí atá ann faoi láthair i dtuairisciú agus bailiú sonraí, is dócha go mbeadh gá le hiarrachtaí ar fud na hearnála sa réimse seo.
- Ba cheart don Choimisiún faireachán leanúnach a dhéanamh ar an leibhéal náisiúnta agus moltar go bhféadfaí tuarascáil ar dhul chun cinn a fhoilsiú laistigh de thréimhse shonraithe. Dá leathnófaí scóip an taighde amach anseo chun gach stáisiún raidió PSB agus tráchtála Éireannach a chur san áireamh agus dá mbeadh tréimhse níos faide ann chun anailís a dhéanamh ar ábhar, thabharfaí forléargas níos iomláine.
- Cé go raibh an taighde seo bunaithe ar an reachtaíocht a bhí mar bhonn taca faoi, d'fhéadfadh tuilleadh taighde iniúchadh níos doimhne a dhéanamh ar chuid de na tosca comhthéacsúla a mbíonn tionchar acu ar an gcaoi a mbíonn ceol ó mhná le feiceáil ar an raidió. D'fhéadfaí a áireamh leis sin, mar shampla, peirspictíochtaí agus ionchais an lucht féachana, agus lionsa atá bunaithe ar an éagsúlacht agus ar an gcuimsiú a ghlacadh.

Údarás Craolacháin na hÉireann (BAI) (2018) Plean Gníomhaíochta Inscne BAI. [Ar líne] Le fáil ag: https://www.bai.ie/en/media/sites/2/dlm_uploads/2018/04/20180423_BAI_GenderActionPlan_vFinal_AR.pdf

Údarás Craolacháin na hÉireann (BAI) (2020) Review of the BAI's Gender Action Plan Activities [Athbhreithniú ar Ghníomhaíochtaí Phlean Gníomhaíochta Inscne BAI] 2018 & 2019 agus Gníomhaíochtaí Molta do 2020. [Ar líne] Le fáil ag: https://www.bai.ie/en/media/sites/2/dlm_uploads/2020/03/20200304_GAP-Review-Report-Proposals_vFinal.pdf

Údarás Craolacháin na hÉireann (BAI) (2021) Auditing Gender & Diversity Change in Irish Media Sectors. [Ar líne] Le fáil ag: https://www.bai.ie/en/media/sites/2/dlm_uploads/2021/07/Auditing-Gender-Diversity-Change.pdf

Údarás Craolacháin na hÉireann (BAI) (2023) Athbhreithniú Plean Gníomhaíochta Inscne BAI ar ghníomhaíochtaí 2018-2022. [Ar líne] Le fáil ag: https://www.bai.ie/en/media/sites/2/dlm_uploads/2020/03/20200304_GAP-Review-Report-Proposals_vFinal.pdf

Coimisiún na Meán (gan dáta) Ceadúnú Craolacháin. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.cnam.ie/industry-and-professionals/licensing-registration/broadcast-licensing/>

Coimisiún na Meán (gan dáta) Na Meáin Seirbhíse Poiblí. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.cnam.ie/general-public/tv-radio-on-demand/public-service-media/>

Coimisiún na Meán (gan dáta) Ceadúnú Raidió. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.cnam.ie/industry-and-professionals/licensing-registration/broadcast-licensing/radio-licensing/>

Coimisiún na Meán (2024) Straitéis um Chomhionannas Inscne, Éagsúlacht agus Cuimsiú (GEDI) d'earnáil na meán fuaime agus closamhairc. [Ar líne] Le fáil ag: https://www.cnam.ie/wp-content/uploads/2024/07/CnaM_Gender-Equality-Diversity-and-Inclusion-Strategy.pdf

An Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lánpháirtíochta agus Óige (2021) Comhionannas Inscne: Beartas agus Straitéisí Náisiúnta. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.gov.ie/en/publication/a70fc-gender-equality-national-policy-and-strategies>

An Roinn Dlí agus Cirt agus Comhionannais (2017) An Straitéis Náisiúnta do Mhná agus do Chailíní 2017-2020: sochaí níos fearr a chruthú do chách. [Ar líne] Le fáil ag: <http://www.gov.ie/pdf/?file=https://assets.gov.ie/6427/88cc57e206a34e94aeff2310f2b100d5.pdf#page=null> [Rochtain 6 Meith. 2024]

European Broadcasting Union (EBU) (2022) Women in music [Aontas Craolacháin na hEorpa (EBU) (2022) Mná sa cheol]. Seirbhís Faisnéise do na Meáin [Ar Líne] Ar fáil ag: https://www.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/MIS/login_only/market_insights/EBU-MIS-Women_in_Music_2022.pdf

Hanlon, AM. (2023) Taithí inscne ar thuarascáil thionscal ceoil na hÉireann. Gaillimh: Ollscoil na Gaillimhe. <https://doi.org/10.13025/ps89-rw52>

Hernandez, K., Smith, S. agus Pieper, K. (2022). Inclusion in the Recording Studio? USC Annenberg Inclusion Initiative. [Ar líne] Ar fáil ag: <https://assets.uscannenberg.org/docs/aii-inclusion-recording-studio-20220331.pdf>.

Fógraíonn Hotpress (Feabhra 2021) An Ceoláras Náisiúnta agus Sounding the Feminists buaiteoirí na Scéime Coimisiúnaithe Mná [Ar Líne] Ar fáil ag: <https://www.hotpress.com/culture/national-concert-hall-and-sounding-the-feminists-announce-winners-of-female-commissioning-scheme-22841942> [Rochtain 6 Meitheamh. 2024]

Hotpress (Iúil 2024) Deimhníonn Hot Press agus Craoltóirí Neamhspleácha na hÉireann Mí Cheoil na hÉireann 2024 do Mheán Fómhair [Ar Líne] Ar fáil ag: <https://www.hotpress.com/culture/hot-press-and-independent-broadcasters-of-ireland-confirm-irish-music-month-2024-for-september-23035182>

Tithe an Oireachtais (2009) An tAcht Craolacháin 2009.

An Bille um Shábháilteacht ar Líne agus Rialáil na Meán, 2022: An Tuarascáil agus na Céimeanna Deiridh.

Irish Independent (Feabhra 2024) 'More than ever we need the radio on our side' — Irish women on the fight for more airtime' [Níos mó ná riamh tá an raidió ag teastáil uainn ar ár dtaobh féin] — mná na hÉireann ag troid ar son níos mó ama aeir. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.pressreader.com/ireland/irish-independent/20240222/281874418337638>

IMRO. (n.d.) Cothromaíocht Inscne & Éagsúlacht. [ar líne] Ar fáil ag: <https://imro.ie/supporting-music/supporting-gender-balance-in-the-music-industry/>

Kong, W. (2020) Anailís ar Thionchar na Meán Mais ar Chumarsáid Ceoil Bunaithe ar Choinníollacha Digiteacha. Iris na Fisice: Sraith na Comhdhála. 1437. 012044. 10.1088/1742-6596/1437/1/012044.

Liosta, K, Hellstrand, L. agus O'Leary, C. (2024) Craoltóireacht seirbhíse poiblí agus cumhdach atá comhionann ó thaobh inscne de: Smaointe ar thaighde agus ar chleachtas in Éirinn agus sa tSualainn. Spórt sa tSochaí, 27:6, 860-876, DOI: 10.1080/17430437.2024.2334593

Lydon, M. (2023) Uneven Score — An Assessment of the Gender Balance for Publicly Funded Composer Opportunities on the Island of Ireland 2004-2019 [Scór Uneven — Measúnú ar an gcothromaíocht inscne le haghaidh deiseanna do chumadóirí a mhaoinítear go poiblí ar oileán na hÉireann 2004-2019]. Ionad Ceoil Chomhaimseartha agus Sounding the Feminists [Ar Líne] Ar fáil ag: <https://www.cmc.ie/content/uneven-score-assessment-gender-balance-publicly-funded-composer-opportunities-island-ireland>

MaLisa (2021) Geschlechtergerechtigkeit in der Musikbranche: Staidéar zeigt deutlichen Handlungsbedarf. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.malisastiftung.org/studien/geschlechtergerechtigkeit-in-der-musikbranche> [Rochtain air 6 Meitheamh. 2024].

Muineachán, Ú. (2021) 121 Scéalta: Tionchar inscne ar rannpháirtíocht i gceol traidisiúnta na hÉireann. Ethnomusicology Ireland, 7: 17-32, Eagrán Speisialta.

Murphy, C. L, Parry, R., Hoover, S., Ó Duibher, C. & Lydon, M. (2014) LÉIRIGH: Glao ar Ghníomh Claochlaitheach. Conairí i dtreo na dínite, an mheasa agus an chothromais in earnálacha ealaíon agus cruthaitheacha na hÉireann. Safe to Create, Institiúid Téatair na hÉireann. [Ar líne] Le fáil ag: Nasruddin, F. A. (2021) Na meáin chraolta agus noirm inscne. Ar fáil ag: https://www.alignplatform.org/sites/default/files/2021-07/broadcast_media_ab.pdf

An Eagraíocht um Chomhar agus Forbairt Eacnamaíochta (ECFE) (2023) Toolkit for Mainstreaming and Implementing Gender Equality 2023. Foilsitheoireacht ECFE, Páras, DOI: <https://doi.org/10.1787/3ddef555-en>

Raidió Teilifís Éireann RTÉ (2024) Treo Nua: Ráiteas Straitéise 2025-2029. [Ar líne] Le fáil ag: [Statement of Strategy 2025 - 2029](#) (rte.ie)

RTÉ Archives (2016) The Irish Music Industry (Tionscal Ceoil na hÉireann). [Ar líne] Le fáil ag <https://www.rte.ie/archives/2016/0128/763716-the-irish-music-industry/> [Rochtain 6 Meitheamh. 2024]

Scáileáin Éireann/Fís Éireann (2024) X-Pollinator: Próifíl an Chúrsa. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.screenireland.ie/courses/x-pollinator-2024>

Skoove (gan dáta) Ag nochtadh claontacht inscne thionscal an cheoil [Ar líne] Ar fáil ag: <https://www.skoove.com/blog/music-gender-bias/>

The Citizens' Assembly (2021) Report of the Citizens' Assembly on Gender Equality [Tuarascáil an Tionóil Saoránach maidir le Comhionannas Inscne] (2021). Meitheamh 2021 [Ar Líne] Le fáil ag: <https://citizensassembly.ie/wp-content/uploads/2023/02/report-of-the-citizens-assembly-on-gender-equality.pdf>

The Future of the Media Commission (2022) Report of the Future of the Media Commission [Tuarascáil ar Thodhchaí an Choimisiúin um na Meáin]. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.gov.ie/en/the-future-of-media-commission/publications/report-of-the-future-of-media-commission/>

Cén fáth nach bhfuil sí? Tuarascáil Chomhchoiteann Sonraí maidir le hÉagsúlacht Inscne (GDDR) (2024): Tuarascáil Bhliantúil maidir le Sonraí Raidió ar Raidió na hÉireann 2023/2024. [Ar líne] Le fáil ag: <https://www.canva.com/design/DAGFS41AKwg/Ro3MLvtpzh4mtf0pjdOSMw/edit>

Watson, L. (2022) Gníomhaíocht Ceoil Feimineach in Éirinn (2016-21) agus Ceoleolaíocht Feimineach. Eitneoleolaíocht Éireann, (8):1-22.

Women on the Airwaves (2022) Gender Inequality on the Airwaves [Mná ar Thonnta Aeir (2022) Neamhionannas Inscne ar Thonnta Aeir]. Aighneacht chuig an gComhchoiste Oireachtais um Chomhionannas Inscne.

Werner, A. (2019) Cén bhaint atá ag inscne le ceol, ar aon nós? An gaol idir ceol agus inscne a mhapáil. Ó Súilleabháin, (39). DOI: <https://doi.org/10.35699/2317-6377.2019.5266>

Mná san aer. (N.D.) Maidir Linne. [Ar líne] Le fáil ag: <https://womenonair.ie/about-us/> [Rochtain air 6 Meitheamh. 2024].

Déan Teagmháil Linn

Coimisiún na Meán
1 Áras Shíol Bhroinn,
Bóthar Shíol Bhroinn,
Baile Átha Cliath 4,
D04 NP20,
Éire.

Ríomhphost: info@cnam.ie

Suíomh gréasáin: www.cnam.ie